

হৰ-গোৰী-সম্বাদ সূত-সংহিতা ষষ্টি পটল

আচাৰ্য্য-সংহতি

এদীননাথ শৰ্ম্মা বেজবৰুৱা প্ৰণীত

শিৱসাগৰ : ১৮১৫শক

ভ্ৰীমহেশ্বৰ নেওগ

ম্পাদিত

১৯৫৩

বাহী প্ৰেছ

শিৱসাগৰ : অসম

ବାହୀ ପ୍ରେସପତ୍ର
ପ୍ରକାଶିତ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ—୧୮୯୭ ଛନ
ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାଶ—୧୯୫୭ ଛନ

ଡାଃବୀଶା ଶ୍ରୀମାତା ଦୀନନାଥ ବେଞ୍ଚବରୁଆ

ଶିବସାଗର ବାହୀ ପ୍ରେସ୍‌ଟ,
ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ କଟକୀର
ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ।

ମୂଲ୍ୟ—ଛଅ ଅନା

আগ-কথা

শ্রীমন্ত শঙ্কৰদেৱ মহাপুৰুষক একুনা ঐশ্বৰিক শক্তি
আৰু অংশৰ মহাপুৰুষ বুলি সংস্কৃত ভাষাত লেখা এখন
পুথি "আচাৰ্য্য-সংহতি" নামৰ সাঁচিপতীয়া পুথিবপৰা
আমাৰ পুৰণীৰ পিতৃদেৱতা ডাকৰীয়া ৬মীননাথ বেজবৰুৱাই
আজি প্ৰায় ৬৬ বছৰ মানৰ আগত সংস্কৃতবপৰা অসমীয়া-
লৈ ভাঙে। তেখেতে পুথি অসমীয়া ভাষাত "গুৰুচৰিত্ৰ"
নামৰ বহুত পুথি নিজে ৰচনা কৰি পুথি আকাৰেৰে
মৰ্য্যদা দি লেখকৰ হতুৱাই হাতেৰে লেখাই বহুত সত্ৰ আদি
স্থানত বিলাই বেচত বিলাই দিছিল। এতিয়াও সেই
বহুত পুথি বহুত সত্ৰৰ নামঘৰৰ থাপনাত লুপ্ত অৱস্থাত
আছে। ইয়াৰ বাহিৰেও "আচাৰ্য্য-সংহতি"ৰ দৰে
"কল্যাণাল" আদি কৰি বহুত পুথি সংস্কৃতবপৰা অসমীয়া-
লৈ ভাঙে। বৰ হুংখৰ বিষয়, সেইবোৰ আইন নানা
বকম মূল্যমান ধৰ্ম্মমূলক আৰু নিদানিক পুথিৰ দৰে লুপ্ত

হল। “আচার্য-সংহতি” অসমীয়ালৈ ভাঙ্গোতে মোৰ বয়স
 প্ৰায় ১০।১১ বছৰমান আছিল। বৰ্ত্তমান মোৰ বয়স
 ৭৬ বছৰ। গতিকে এই “আচার্য-সংহতি” অসমীয়ালৈ
 ভঙ্গ। আজি প্ৰায় ৬৬।৬৭ বছৰ হব। সেই মূল সংস্কৃত
 পুথি পৃষ্ঠনীয় পিতৃদেৱতাই কৰপৰা পাইছিল তাক মোৰ
 মনত নাই। আমাৰ শিৱসাগৰৰ ঘৰৰ নিচেই ওচৰতে
 এদিবাঁকৰ শৰ্ম্মা পূজাৰি ডাঙ্গৰীয়া কেছাতি “পেঙ্গাব”
 কাম কৰি আছিল। তেখেত এৰাধিকা শৰ্ম্মা পূজাৰি
 মাষ্টাৰ, ত্ৰীখাগেন্দ্ৰনাথ শৰ্ম্মা পূজাৰি উকীল আদিৰ পিতৃ।
 তেখেত ধাৰ্ম্মিক আৰু সজ্জ্বভাৱৰ মানুহ দেখি আমাৰ
 পিতৃদেৱতাই তেখেতক নিজা পুত্ৰৰ দৰে গৰম কৰিছিল।
 তেখেতৰ কিতাপৰ কাৰবাৰ আছিল আৰু নিজেও এজন
 সেই সময়ৰ সাহিত্যিক আছিল, গতিকে বহুত সৰু সৰু
 ধৰ্ম্মমূলক আৰু সামাজিক কিতাপ পুথি বচনা আৰু
 অনুবাদ কৰি প্ৰকাশ কৰিছিল। পিতৃদেৱতাই তেখেতৰ
 হতুৱাই ১৮৯২ ছনত এই “আচার্য-সংহতি” ছপাই প্ৰকাশ
 কৰায় আৰু তেতিয়াৰেপৰা এই কিতাপ পুনৰ ছপা
 হোৱা নাই। এইখনেই, মই যিমান জানো, দ্বিতীয়
 ভাঙ্গণ। এই কিতাপ ছপোৱা সম্পূৰ্ণ খৰছ পিতৃদেৱতাই
 পূজাৰি ডাঙ্গৰীয়াৰ আদাই কৰি দি. বাইজৰ উপকাৰ হব

বুলি সত্ৰ, ভকত আৰু মহাপুৰুষৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মত আস্থা
 থকা লোকক বেচ নোলোৱাকৈ বিলাই অন্ত কৰিলে।
 আজি প্ৰায় তিনিবুৰি বছৰ মৃত ই আকৌ বাইজৰ
 আগত দেখা দিয়াত গুণগ্ৰাহী বাইজে যেন সাবটি খৰিব।
 মহাপুৰুষ দুইজনৰ গুণাৱলীয়ে, বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মই আৰু
 অসমীয়া সাহিত্যই এই অকণমান আসামক যেনেকৈ
 সকলোৰে আগত জিলিকাইছে, তাৰ সেই জেউতিয়ে যেন
 অসমীয়া লৰা, ডেকা আৰু বুঢ়া সকলোকে সেই মহাপুৰুষৰ
 আশিষ, আৰু আৰ্হি শিৰত নৈ আগ বাঢ়িবলৈ শক্তি আৰু
 উদগনি দিয়ে, এয়েই মহাপুৰুষসকলৰ পৰমাত্মাৰ ওচৰত
 মোৰ প্ৰাৰ্থনা।

ইয়াতে একেধাৰ কথা জনাও যে, পিতৃদেৱতাৰ
 অন্যতম সুযোগ্য পুত্ৰ আৰু পিতৃদেৱতাৰ প্ৰায় সমানে
 শঙ্কৰী-বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মত অভিজ্ঞ আৰু অসমীয়া সাহিত্যৰ
 ঘাই কৰ্মতাপন্ন গুৰিয়াল এলক্ষাননাথ বেজবৰুৱা ককাইদেৱে
 লেখি গৈছে— “কোৱা বাহুলা বে মহাপুৰুষীয়া সম্প্ৰদায়ৰ
 নাম, প্ৰসঙ্গ, নীতি-নিয়ম আৰু গুৰুসকলৰ চৰিত্ৰ, ধৰ্ম্ম,
 কৰ্ম্ম সম্পৰ্কে আমাৰ পিতৃদেৱতা authority স্বৰূপ
 আছিল। ঘাই মহাপুৰুষীয়া সত্ৰসকলৰ অনেক সৰু সৰু
 ভকতসকলে নাম-প্ৰসঙ্গৰ বিস্তৃত প্ৰণালী আৰু দুই

মহাপুৰুষ, শঙ্কৰ-মাধৱ চৰিত্ৰৰ অনেক গোপনীয় তথ্য তেখেতৰ
ওচৰফালে লিখি থৈ অহা আনি দেখিছিলো।

"সানবীম"
লাঠিটুমথু।
ছিলঃ
১৬।২।৫০

মহাপুৰুষসকলৰ নিঃকিন সেৱক

শ্ৰীহৰিনাথ বেজবৰুৱা

সম্পাদকৰ পাতনি

তিনি কুৰি বছৰৰ আগত ৪৪৮ শ্ৰীশঙ্কৰাব্দ, ১৮১৫
শকত সংস্কৃত শ্লোকে সৈতে "[হৰ-গৌৰী-সম্বাদ সুভ-সংহিতা
ষষ্টি পটল] আচাৰ্য্য-সংহতি"ৰ অসমীয়া পদ ভাঙনি কৰি
দীননাথ বেজবৰুৱা ডাঙৰীয়াই শিৱসাগৰৰ দিবাকৰ শৰ্ম্মাৰ
হতুৱাই প্ৰকাশ কৰে। বেজবৰুৱা ডাঙৰীয়াই মূল পুথিখনি
কাৰপৰা ক'ত পাইছিল উল্লেখ কৰা নাই; তেওঁৰ স্বনাম-
ধন্য পুত্ৰ স্বৰ্গীয় লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই "ডাঙৰীয়া দীননাথ
বেজবৰুৱাৰ সংক্ষিপ্ত জীৱন চৰিত"ত পিতৃয়েকৰ সংস্কৃত
শাস্ত্ৰত ব্যুৎপত্তি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰোঁতে লিখিছে—
"স্কন্দপুৰাণৰ অন্তৰ্গত 'উৎকলখণ্ড' পুথি ডাঙৰীয়াই
অসমীয়া পদলৈ ভাঙনি কৰিছিল। সেই পুথি এতিয়াও
হাতে লিখা অৱস্থাতে আছে। কদ্যামালৰ অন্তৰ্গত
হৰগৌৰি সম্বাদৰ 'আচাৰ্য্য সংহতি' নামে পুথিৰও অসমীয়া
পদ ভাঙনি ডাঙৰীয়াই কৰিছিল। ডাঙৰীয়া ~~দীয়াই~~ ~~ধাকোঁতেই~~ সেই পুথি ছাপা হৈ ওলাইছিল।"

“কজ্জবামাল” নামৰ সংস্কৃত পুথি আমি এতিয়ালৈকে ক’তো দেখা পোৱা নাই। এক “স্মৃত-সংহিতা”ৰ উল্লেখ শ্রীশঙ্কৰৰ “কৌণ্টন-ঘোষা”তো আছে। “হৰ-গৌৰী-সম্বাদ” নামৰ পুথিৰ নাম পোৱা যায় আৰু এখনি বৰ্ত্তমানে পোৱাও গৈছে। অসম বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগৰ পৰা ডক্টৰ শ্রীযুত সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞাৰ দ্বাৰা সম্পাদিত “অসম বুৰঞ্জী”ত (১৯৪৫ চনত প্ৰকাশিত) “হৰ-গৌৰী-সম্বাদ” নামৰ এখনি পুথি আৰু গোড়বাজৰ কথা, কমতাৰ বাণী স্মৃশুকি বা গড়মা কুঁৱৰীক লৈ গোড় আৰু কমতাৰ যুদ্ধ সংঘটিত হৈছিল আৰু কুঁৱৰীৰ প্ৰেম-কাহিনীৰ লগত কছাৰী আৰু অসম দেশৰ দিহিঙীয়া বজা চুহুস্মুঙো (১৪৯৭—১৫৩৯ খ্ৰীঃ) জড়িত হৈছিল। এই পুথিখনি সেই ছন-স্মুগৰ সময়ত কুঁৱৰীয়ে বুদ্ধি কৰি পুখুৰীৰ পানীত পেলাই দিয়ালে বুলি বুৰঞ্জীখনিত উল্লেখ কৰা হৈছে। আন এখনি সংস্কৃত “হৰ-গৌৰী-সম্বাদ” পুথি তাৰ অসমীয়া ভাঙনিৰে সৈতে বৰ্ত্তমান অসম বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতত্ত্ব বিভাগত সংৰক্ষিত হৈছে। ইয়াত ঐতিহাসিক আৰু অৰ্দ্ধ-ঐতিহাসিক অনেক কাহিনী আৰু কামৰূপ অসমৰ বজাৰ কথা আছে। এইখনি পুথি সম্ভৱতঃ কমলেশ্বৰ-সিংহৰ দিনত লিখিত। এই পুথিৰ লগত আমাৰ বৰ্ত্তমান

পুথিৰ কোনো সংশ্ৰৱ থকা যেন নালাগে। তেনে হলে তৃতীয় এখনি “হৰ-গৌৰী-সম্বাদ” আছিল আৰু সেই পুথিৰে ষষ্টিতম অধ্যায়-স্বৰূপ এই “আচাৰ্য্য-সংহতি”ৰ শ্লোকখিনি বুলি ভাবিব লগীয়া হয়। কোনো সত্ৰত এই পুথি আৱিষ্কাৰ হোৱাটো একো আচৰিত কথা নহব। ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়বোৰত “সত্য, ত্ৰেতা আৰু দ্বাপৰৰ ধৰ্ম্ম-ব্যৱস্থা”ৰ কথা আছিল বুলি প্ৰথম শ্লোকৰপৰা অনুমান কৰিব পাৰি। বৰ্ত্তমান প্ৰাপ্ত শ্লোকৰপৰা অন্ততঃ “আচাৰ্য্য-সংহতি”ৰ ৰচনাৰ কাল সম্বন্ধেও অনুমান কৰিব পাৰি। ৫২ শ্লোকত পুৰুষোত্তম আৰু চতুৰ্ভুজ ঠাকুৰৰপৰা ২৪ জন আচাৰ্য্য হোৱাৰ কথা উল্লেখ আছে। পুৰুষোত্তম ঠাকুৰৰ মৃত্যু হয় ১৫৩৮ শকত (১৬১৬ খ্ৰীঃ) আৰু চতুৰ্ভুজ ঠাকুৰৰ মৃত্যু ১৫৭০ শকত (১৬৪৮ খ্ৰীঃ)। গতিকে সপ্তদশ শতিকাৰ শেহ ভাগত দুজনা ঠাকুৰৰপৰা বঢ়া কোনো পুৰুষ-সংহতিৰ সত্ৰত “আচাৰ্য্য-সংহতি”ৰ শ্লোক ৰচিত হৈছিল বুলি ভাবিব পাৰি। পুৰুষ-সংহতিৰ ঘাই কেন্দ্ৰ বৰদোৱাতেই ই ৰচিত হৈছিল বুলি ভাবিবৰো কাৰণ আছে।

এটি কথা লক্ষ্য কৰিব লগীয়া— “আচাৰ্য্য-সংহতি”ত ব্ৰহ্ম, পুৰুষ আৰু কাল-সংহতিৰ উল্লেখ আছে (শ্লোক ৪৯); কিন্তু নিকা-সংহতিৰ নাম দিয়া হোৱা নাই। সপ্তদশ

শতিকাৰ শেহ ভাগতে লিখিত “কথা-গুৰুচৰিত”ৰ (বৰ্তমান অধ্যাপক শ্ৰীযুত উপেন্দ্ৰচন্দ্ৰ লেখাৰ দ্বাৰা সম্পাদিত) এঠাইত চাৰিও সংহতিৰ কথা আছে কিন্তু স্থানান্তৰত তিনিটি পথৰ কথা আছে— নিগুণা, কেৱলা আৰু ভাগৱতী, আৰু এই তিনিটি পথৰ সংহতি নাম দিয়া আছে— ব্ৰহ্মঘটি (ব্ৰহ্মসংহতি), নিকাঘটি (নিকাংসংহতি) কালঘটি (কালসংহতি) । “কথা গুৰুচৰিতৰ ” এই কথাৰ পৰা আৰু “আচাৰ্য্য-সংহতি”ৰ উল্লিখিত শ্লোকৰপৰা অনুমান কৰিব পাৰিনেকি— দুয়োখনি পুথি একে সময়তে ৰচিত আৰু সেই সময়ত পুৰুষ-সংহতি আৰু নিকা-সংহতিৰ মাজত ফাট মেলা নাছিল ?

গুৰু-চৰিতসমূহক সন্নিৱিষ্ট বিষয়-বস্তুৰ ফালৰপৰা দুটা ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি । (১) দৈত্যাৰি ঠাকুৰ, ভূষণ দ্বিজ আৰু বাৰমানন্দ দ্বিজৰ চৰিত ; আৰু (২) ৰামচৰণ ঠাকুৰৰ নামত প্ৰচলিত চৰিত, ‘বাঁহী’ত প্ৰকাশিত বৰদোৱাৰ চৰিত, “কথা-গুৰুচৰিত” আৰু ১৭৭৩ শকত নকল কৰা “গুৰুচৰিত”ৰ চমু সংস্কৰণ । আন যি দুই এখন চৰিত পোৱা যায় বা যাব সিহঁতৰ পিছৰ ভাগৰ অন্তৰ্গত হোৱাৰ সম্ভাৱনা বেছি “আচাৰ্য্য-সংহতি”তো পিছৰ ভাগৰ চৰিতসমূহৰ লক্ষণকে দেখা পোৱা যায় ।

“আচাৰ্য্য-সংহতি”ত সন্নিৱিষ্ট কথাৰ ভিতৰত বিশেষ

মন কৰিব লগীয়া কথা কেইটিমান তলত তালিকা কৰি দিয়া হ’ল ।

(১) বৌদ্ধ ধৰ্ম্মৰ প্ৰতি বিৰূপ দৃষ্টি । স্বয়ং শঙ্কৰদেৱৰ “বামানন্দ শাস্ত্ৰে মুহি আছা সৰ্ব জন” কথাষাৰপৰাই এই দৃষ্টিয়ে বহল ৰূপ ধাৰণ কৰিছে ।

(২) বৌদ্ধ ধৰ্ম্মক প্ৰতিৰোধ কৰোঁতা অদ্বৈতবাদী, মায়াবাদী শঙ্কৰাচাৰ্য্যৰ প্ৰশংসা । অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ প্ৰামাণ্য ভাগৱতৰ টীকা-ৰচয়িতা ভক্ত শ্ৰীধৰ স্বামী শঙ্কৰাচাৰ্য্য-সম্প্ৰদায়ৰে লোক । সেই টীকা আনি শঙ্কৰদেৱক দিওঁতা জগদীশ মিশ্ৰও সম্ভৱতঃ এই সম্প্ৰদায়ৰে ।

(৩) শ্ৰীশঙ্কৰ, উত্তৰ ভাৰতত বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্ম প্ৰচাৰ কৰোঁতা বাৰমানন্দ, বঙ্গৰ শ্ৰীচৈতন্য আৰু নিম্বাৰ্ক সম্প্ৰদায়ৰ হৰিব্যাস, মুনিক হৰিৰ চাৰি অৱতাৰ বুলি ধৰা । বৰদোৱা চৰিত আদিতো এই গণনা দেখা যায় ।

(৪) শঙ্কৰৰ গুপ্ত নাম “গঙ্গাধৰ”ৰ উল্লেখ । দৈত্যাৰি ঠাকুৰেও এই নাম দিছে ।

(৫) মহেন্দ্ৰ কন্দলিৰ টোলৰ স্থান-নিৰ্ণয় (শ্লোক ২৭) আৰু সেই স্থানৰ পিছৰ অৱস্থা-বৰ্ণন (শ্লোক ৫৫) ।

(৬) প্ৰথম তীৰ্থ-ভ্ৰমণৰ কথাত উত্তৰ ভাৰতৰ তীৰ্থসমূহৰ মাত্ৰ উল্লেখ (শ্লোক ৩৪) ।

(৮) শ্রীশঙ্কৰ বিষ্ণুৰ অৱতাৰ, মাধৱদেৱ বনৰাম অৱতাৰ, বামৰাম বিপ্ৰ ব্ৰহ্মাৰ অৱতাৰ, জগদীশ মিশ্ৰ শুকৰ অৱতাৰ আদি উক্তি।

(৯) শঙ্কৰৰ পাটবাউসীত স্থিতি কাল ছাৰে ওঠৰ বছৰ বুলি নিকপণ। পাটবাউসীৰ স্থানীয় বিশ্বাসো তদনুকূপ।

(১০) শঙ্কৰদেৱৰ আজ্ঞাপৰ আচাৰ্য্যসকলৰ নাম— বামৰাম, হৰি(দেৱ), দামোদৰ(দেৱ), এই তিনিজন ব্ৰাহ্মণ; মাধৱ, নাৰায়ণ, মনু আৰু হৰিহৰ অব্ৰাহ্মণ (শ্লোক ৩৮)। ইয়াত “মনু”ৰে কাক বুজাইছে, ধৰা টান।

(১১) মাধৱদেৱৰ আজ্ঞাপৰ আচাৰ্য্যসকলৰ নাম— বংশীগোপাল, বছমণি (আধাৰ), শ্ৰীহৰি (লাইআটি), এই তিনিজন ব্ৰাহ্মণ; বাকীসকল অব্ৰাহ্মণ— বামচৰণ, গোপাল (ভৱানীপুৰ), মথুৰাদাস, গোৱিন্দ (খটৰা), বিষ্ণু (বৰবিষ্ণু, চমৰিয়া), লক্ষ্মীকান্ত (চোপগুৰি), পদ্মপাণি (বা বহুলা, আতা), গোপাল (পঢ়িয়াপাৰ), কেশৱ (ভাটৌকুচীয়া কেশ'চৰণ আতা)।

অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্মৰ আৰু সত্ৰৰ বুৰঞ্জী বুজাত এই এখানমান পুথিখনিৰে নিশ্চয় সহায় কৰিব। ধৰ্ম্ম-বিশ্বাসৰ অনুকূল গুৰুসকলৰ দেৱীকৰণৰ বাহিৰে অনৈতি-হাসিক কোনো কথা আমি ইয়াত দেখা পোৱা নাই। পুথিখনিৰ সংস্কৃত ভাষাৰ বিষয়ে এটি মন্তব্য আৱশ্যকীয়।

দিৱাকৰ শৰ্ম্মাৰ প্ৰকাশিত পুথিখনিত অনেক ধৰণৰ ভুল আছিল; বোধ হয় পুৰণি পুথিত যেনভাৱে পোৱা হৈছিল, তেনেভাৱেই ছাপাও কৰা হৈছিল। বাধাকান্ত সন্দিকৈ কলেজ আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক দেৱীদাস ভট্টাচাৰ্য্যৰ সহযোগত ব্যাকৰণৰ ভুল আমি যথাসাধ্য শুধৰাই দিছো, তথাপি তাৰ ভালকৈ জনি নমাইছে। শ্লোক-বচক জনৰ ভাষা-জ্ঞান থাকিলেও বা ক'তোবা তেওঁৰ কবিত্বৰ বেঙনিৰে দেখা দিলেও, তেওঁৰে ছান্দসিক নহয়, ই ধুকপ; আৰু সম্পাদনৰ সময়ত আমিও ছন্দৰ কথা সম্পূৰ্ণ বাদ দি চলিছো। বেজবৰুৱা ডাঙৰীয়াৰ ভাঙনি সৰল আৰু মুকলি; সি মূলৰ কথাখিনি বুজাত পাঠকক সহায় কৰিব।

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
৮ ডিচেম্বৰ, ১৯৫২

শ্ৰীমহেশ্বৰ নেওগ

স্মৃত-সংহিতাৰ
আচাৰ্য-সংহতি

ভয় গুৰু নাৰায়ণ সত্য সনাতন ।
অচিন্ত্য অনন্ত ভক্ত-ভয়-বিনাশন ॥
মায়াৰু প্ৰকাশি সৃষ্টি পালন সংহাৰ ।
কৰিবাৰ অৰ্থে নানা হুয়া অৱতাৰ ॥
দৃষ্ট জন বিনাশিয়া সন্ত-বন্ধা হেতু ।
যশ বিস্তাৰিলা প্ৰভু তুমি বিশ্বকেতু ॥
যাব নাম-গুণ লৈয়া ভৱ-নদী তৰি ।
তাক বিস্তাৰিলা পুত্ৰ নানা ৰূপ ধৰি ॥
শ্ৰৱণ-কীৰ্ত্তন ভক্তি ধন্য-শিবোমণি ।
প্ৰচাৰিবে লাগি প্ৰভু দেৱ চক্ৰপাণি ॥
চাৰি অংশে ভৈলা আসি আপুনি প্ৰকাশ ।
শঙ্কৰ চৈতন্য বামানন্দ হৰিব্যাস ॥
তাৰাৰ চৰণ-বেণু কৰিয়া প্ৰণাম ।
পদ ছন্দে কিছু যশ লিখোঁ অনুপাম ॥

এহি আশা তাহাৰ কৃপাক অভিলষ ।
 যেন মতি দিয়ে প্রভু কৰিবো প্রকাশ ॥
 কদ্র-যামল স্মৃত-সংহিতাৰ কথা ।
 প্রথমে বৰ্ণনা আমি কৰিবোহোঁ এথা ॥
 যিটো কথা ষষ্টিতম পটলে লিখিল ।
 আচার্য্য-সংহতি বুলি যাব নাম ভৈল ॥
 মূল শ্লোক যুক্ত কৰি পয়াবৰ ছন্দে ।
 বখা-মতি নিবন্ধিবো পবন আনন্দে ॥
 তাত পবে শঙ্কৰদেৱৰ কথাচয় ।
 মাধৱ সহিতে প্ৰৱৰ্ত্তিলা যেন নয় ॥
 সিসৱ চৰিত্ৰ অল্ল প্ৰকাশিবো প্ৰতি ।
 সন্ত-আজ্ঞা শিৰে ধৰি আমি মূঢ়মতি ॥
 আবন্তণ কৈলো পদ ছন্দে লিখিবাব ।
 আশা পূৰ্ণ কৰা কৃপাময় একবাৰ ॥

প্ৰবৰ্ত্ত উচু:

ব্ৰ্যাসশিৰ্য্য মহাপ্ৰাজ্ঞ সৱৰেদৱিদাম্বৰ !
 শ্ৰুতা তৱ মুখাভোজ্যং পুৰাণসংহিতা শুভা ॥
 সত্যত্ৰেতাঈকপৰাণাং ব্যৱস্থা তে মুখ্যং শ্ৰুতা ।
 চতুৰ্থস্ত যুগসৈৱ ধৰ্ম্মাৱস্থান্বদানঘ ! ॥ ১

শৌনকাদি ঋষি পুছে স্মৃত মহাজন ।
 ভযু মুখে শুনি আছো সংহিতা-পুৰাণ ॥
 সত্য ত্ৰেতা ঈকপৰাণ শুনি আছো কথা ।
 কলিযুগ-ধৰ্ম্ম আৰে কহিয়োক যথা ॥

স্মৃত উচ্চাচ

সাধু পৃষ্ঠং মহাভাগাঃ
 মুনয়ো ৰিমলাশয়াঃ ।
 বদাহ ভগৱান্ কদ্রঃ
 পৃষ্ঠো গিৰিভয়া ৰিভুঃ ॥
 শৃণু ত তনুখান্মম
 সাৱধানং মহৰ্ষয়ঃ ॥ ২

স্মৃত নিগদতি শুদ্ধাশয় মুনীগণ ।
 পবন পৱিত্ৰ কথা কহিবো এখন ॥
 যিটো কথা শ্ৰেণী নী দেৱীৰ প্ৰশ্নত ।
 কদ্রদেৱে প্ৰকাশিয়া কহিলা পূৰ্ব্বত ॥
 তাক প্ৰপঞ্চিয়া বহোঁ শুনিলোহোঁ যেন ।
 সাৱধানে শুনিয়োক মুনি মহাজন ॥

পার্বত্যুত্তর

দেব দেব মহাদেব
সর্বসংহাবক ! ।
ছষ্টেন কলিনা ধর্মে
নাশিতে কোণিমণ্ডলে ॥
সংসারার্ণবতরণে
ক উপায়া নৃণাং প্রভো ।
এতন্মে ক্রহি ভগবন্ !
কৃপয়া পবনেশ্বর ॥ ৩

পার্বতী বদতি স্বামী প্রভু শূলপাণি ।
সর্ব-সংহাবক দেব দেব মহামানী ॥
ছষ্ট কলি পৃথিবীর ধর্মক নাশিব ।
সংসার তরিতে নবে কি উপায় হৈব ॥
তাক কহিয়োক কৃপাময় মহেশ্বর ।
তুনিয়া দিলন্ত শিরে দেবীক উত্তর ॥

ক্ৰীমহাদেব উত্তর

শৃণু ৩৫ পবনেশানি !
যথা মে পবিপৃচ্ছসি ।
আদৌ সত্যে শুদ্ধধর্মঃ ।
আসৌদৈ হবিনামকম্ ॥

অকুহা যজ্ঞদানানি
মন্ত্রহোমাদিকানি চ ।
বৈকুণ্ঠলোকে তৎস্থানং
হবিনামৈব লভাতে ॥ ৫
যজ্ঞদানবহিভূতাঃ
লোকান্ দৃষ্ট্বা দিবৌকসঃ ।
কপটেনৈব নামানি
গোপয়ামাস্থবোদ্ধসা ॥
তান্ধেব হবিনামানি
বামকৃষ্ণারতাবতঃ ।
ব্যক্তীকৃত্য কলে-

লোকান্ বহুশঃ চোদ্ধবিশ্রুতি ॥ ৬

তুনিয়ো পার্বতী যেন পুছিল আমাত ।
আদি সত্য যুগে হবি-নাম আছিলন্ত ॥
যজ্ঞ দান হোম কিছু লোকে নকবন্ত ।
দেখি দেবগণে তাত বিষাদ পাউলন্ত ॥
যজ্ঞাদি নকবি লোকে বৈকুণ্ঠক যাই ।
জানি দেবগণে তাত কপট কহাই ॥
নামক গোপন কবাই খোরাইলন্ত অতি ।
তাত পাছে সেহি নাম প্রকাশ ভৈলন্তি ॥

আচার্য্য-সংহতি

বাম কৃষ্ণ অরতার ধরিয়া মাধর ।
নাম ব্যক্ত কবি কলি-লোক উদ্ধারি ॥

কৃষ্ণে স্বধামোপাগতে
ব্রহ্মণো ধর্মধর্মণি (?) ।
যুধিষ্ঠিরে ধর্মশ্রুতে
স্বর্গতে ধর্মপালকে ॥
উদ্ধরে কৃষ্ণরাক্ষস
বদর্য্যাস্রমসংস্থিতে ।
শুক্লোদনশ্রুতো বুদ্ধো
নামা চারতবিগ্ৰহি ॥ ৭
গয়াপ্রদেশতো দেবি !
চবিত্রং শৃণু তস্য রৈ ।
ছন্নং কৃতা বেদমার্গং
শাস্ত্রৈরামানরৈর্জগৎ ।
মোহবিগ্ৰহি তচ্ছিষ্যে-
বামাচার্য্যাদিভিরিভুঃ ॥ ৮

শাস্ত্র সেই কৃষ্ণ প্রভু ভকত-বৎসল ।
বৈকুণ্ঠ ধামক যাইবে এড়ি ভূনি স্থল ॥
ধর্মের পালক যুধিষ্ঠির ধর্মশ্রুত ।
পৃথিবী ছাড়িয়া স্বর্গে হৈব উপগত ॥
কৃষ্ণে আদেশ পায় উদ্ধর মহন্ত ।

আচার্য্য-সংহতি

বদরিকাশ্রমে গৈয়া তথা বহিবন্ত ॥
সেহি সময়ত শুক্লোদন-শ্রুত কপে ।
বোধ অরতার হৈব জানিবা স্বরূপে ॥
গয়া প্রদেশত অরতবি মহামতি ।
বেদ-পথ ছন্ন কবি থাকিয়া তহিতি ॥
বামানর শাস্ত্র প্রকাশিবে জগতত ।
তান শিষ্য সরে মোহি কুবিবে সতত ॥

তদৃষ্ট্বাহং মহেশানি !

শঙ্কবাচার্য্যনামতঃ ।

সন্তুরিয়ন্ শুদ্ধধর্মঃ

বর্ত্তয়িষ্যামি নির্মলম্ ॥ ৯

তাক দেখি শঙ্কর-আচার্য্য নাম ধরি ।
সন্তর হৈবোহঁ মই ধর্ম বক্ষা কবি ॥

নামা পবমহংসাখ্যং
প্রতীচ্যান্দিশি সুন্দরি !
শ্রীমদ্ভাগবতং শাস্ত্রং
বুদ্ধেনৈব ত্রিবন্ধুতং ॥
লোপপ্রায়ং বেদশাস্ত্রং
ব্যক্তীকৃত্য দুর্বাশদান্ ॥ ১০
বুদ্ধশিষ্যান্ নির্জিত্য
বাদেন পবমেশ্বরী !

লোকান্ সমুদ্বিষ্যামি
দোষসিক্তৌ কলৌ যুগে ॥
ধর্ম্যং পবমহংসাখ্য-
মুপদিষ্ট্যামি তান্ তদা ॥ ১১

শ্রীমন্ত পাবমহংস্ত শাস্ত্র ভাগরত ।
পশ্চিম দিশত বৌদ্ধে লোপ কবিবন্ত ॥
আবো বেদ-শাস্ত্রমানে ছন্নপ্রায় করি ।
বামানয় শাস্ত্র প্রকাশিব সুবেশ্বরী ॥
সিকাবণে মই বোধ-শিষ্যসকলক ।
ষাদ করি জিনিবোহৌ জানিবা প্রত্যেক ॥
মহাভাগরত তদা প্রকাশ কবিবো ।
কলি-সাগরত লোকসর উদ্ধাবিবো ॥

প্রয়াগে পুন্সবে চৈর
বাবাগস্তাক কুত্রচিৎ
তদধর্মনিবর্তাঃ কেচিৎ
ভবিষ্যন্তি চ সজ্জনাঃ ॥ ১২

প্রয়াগ পুন্সব বাবানসী আদি স্থানে ।
সেহি ধর্ম্যে নিবর্ত হৈবেক সাধুজনে ॥
ধর্মপ্রবর্তকে দেবি !
স্বধামোপাগতে ময়ি ।

পুনর্বৌদ্ধৈরধর্ম্মিষ্ঠে-
ধর্ম্মে সংনাশিতে কলৌ ॥ ১৩
ধর্ম্মলোপং সমাজায়
ভগরান্ হবিবীশ্বরঃ ।
সপার্ষদঃ চারতীর্থা
সদধর্ম্মম্পালয়িষ্যতি ॥ ১৪

পাছে ধর্ম্ম-প্রবর্তক মই ভগরতী ।
তাব হন্তে নিজ স্থানে আসিবোহৌ ঐতি ॥
তাক দেখি পুনর্ব্বাব বোদ্ধ অধর্ম্মিষ্ঠ ।
ধর্ম্মক নাশিবে আসি হৈবন্ত প্রবিষ্ট ॥
ধর্ম্ম লোপ কবে জানি জগত-আধার ।
পার্ষদ সহিতে গৈয়া হৈব অরতার ॥
বুদ্ধ ধর্ম্ম বিনাশিয়া ধর্ম্মক পালিব ।
সি কাবণে হবি চাবি অংশে গৈয়া হৈব ॥

শ্রীচৈতন্যো হবিষ্যাসো
বামানন্দোহথ শঙ্করঃ ।
এতে খলু ভবিষ্যন্তি
কলৌ ধর্ম্মপ্রবর্তকাঃ ॥
পূর্বে চ পশ্চিমে চৈর
দক্ষিণে চোত্তরে তথা ।
এতেষাং উপদেশেন
ভবিষ্যন্তি কলৌ নরাঃ ॥ ১৫

শ্রীচৈতন্য শ্রীশঙ্কর আঁক হরিবাস ।
 বমানন্দ সমে চাৰি হৈবন্ত প্রকাশ ।
 তাহাৰা কলিত হৈব ধৰ্ম্ম-প্রবর্তক ।
 দক্ষিণ পশ্চিম পূৰ্বে উত্তর দিশক ।
 ইহাবার উপদেশে কলিব লোকব ।
 তবণ উপায় হৈব জানা দেৱী সাব ॥

পার্বত্যুৰাচ

নীলকণ্ঠ ! মহাভাগ !
 রদতো রদতাং রব !
 কামকপন্ত যৎস্থানং
 মম কেন্দ্রং সুখারহং ॥
 কামাখ্যাকপিণী চাহ-
 মভরং যত্র শঙ্কর !
 রিশুদ্ধং যত্র তে লিঙ্গং
 বিশ্বনাথো মহেশ্বরঃ ॥
 যত্র শ্রীমাধৱো বিষ্ণুঃ
 ইয়গ্রীৱস্বকপধ্বক্ ।
 তত্রত্যানাস্ত লোকানাম্
 আচার্য্যঃ কো ভৱিষ্যতি ॥ ১৬

পার্বতী বদতি নীলকণ্ঠ মহাদেৱ ।
 কহিয়ে আমাক তমু পদে কৰোঁ সের ॥

কামকপ স্থান মোৰ কেন্দ্র সুখারহ ।
 কামাখ্যা-কপিণী মই কোঁহেঁ নিবাহ ॥
 যিটো স্থানে তর লিঙ্গ আছে বিশ্বনাথ ।
 মাধৱ নামত ইয়গ্রীৱ জগন্নাথ ॥
 তথাত আছন্ত যত লোক নিবন্তর ।
 তাব ধৰ্ম্মাচার্য্য কোন হৈব মহেশ্বৰ ॥

মহাদেৱ উৰাচ

কামকপন্ত তে কেন্দ্রং
 কমণীয়ং ববাননে ।
 অরতবিশ্বে তদ্দেশে
 বিষ্ণুব্রহ্মাদিভির্ভূতঃ ॥
 ততোহপ্যন্যো ভৱিষ্যন্তি
 আচার্য্যঃ বিমলাশয়াঃ ।
 ভক্তিমার্গোপদেষ্টাঃ
 সরলোকহিতে বতাঃ ॥ ১৭

মহাদেৱ নিগদতি শুন্য ববাননী ।
 কামকপ তর কেন্দ্র আছয় শোভনী ॥
 তাত ব্রহ্মা আদি দেৱগণ সমন্বিতে ।
 হৈবে অরতাৰ হৰি কহিলো সাম্প্রতে ॥
 আন আন আচার্য্যসকল সুনির্মল ।
 ভক্তি-প্রদর্শক পথ দেখায়া বিপুল ॥

লোকব হিতব অর্থে প্রচার করিব ।
যাক লভি লোকসরে ভাইপাব পাইব ॥

পার্বত্যুত্তর

কস্মিন্ গ্রামে হি ভগবন্ !
নাম্না কেন জগদগুবো ।
সন্তুষ্টিয়াতি রৈ রিষ্ণু-
রোদয় কৃপয়েশ্বব ! ॥ ১৮

পার্বতী বদতি শুনা জগতব গুরু ।
কোন দেশে কিবা নামে হবি কল্পতক ॥
প্রকাশ হৈবেক যেন প্রভু কৃপাময় ।
তাক কহিয়োক যেন জানা পবিচয় ॥

ঈশ্বর উত্তর

কুমুমনামতঃ ভারী
কায়স্থঃ সুমহাযশাঃ ।
নাম্নি বটদ্রুগ্রামে
তজ্জায়া সত্যসন্ধিকা ॥
অপুত্রস্ত প্রবয়সঃ
কুমুমস্ত মহাত্মনঃ ।
মতির্ভবিষ্যতি শুভা
শিরলিঙ্গপ্রপূজনে ॥ ১৯

ঈশ্বর বদতি শুনা পার্বতী গোসামী ।
যেনমতে অরতার হৈব চক্রপাণি ॥
হৈবেক কুমুম নাম কায়স্থ প্রধান ।
বটদ্রুগ্রাম গ্রামে মহাযশসান ॥
তান ভার্য্যা হৈব সত্যসন্ধিকা নামত ।
অপুত্রক হস্তে বহু বয়স বাইবন্ত ॥
মনত ভাবিয়া পাইব কুমুম প্রধান ॥
শির-অর্চা কবি মই হৈবো পুত্রহান ॥

ততঃ সম্পূজ্য গির্দিশং
নিদ্রয়া স্থাস্ত্রতি নিশি ।
জায়ায়া সত্যসন্ধায়াঃ
স্বপ্নেহং কচিবাননে ॥
মুণ্ডমানী জটোধানী
পঞ্চরক্তঃ পিনাকধ্বক ।
সাক্ষাৎস্থ্য ইদিষ্টানি
স্থানং মে দেহি সুন্দরি ! ॥
ইতুঃকুরন্তঃ মাং দৃষ্টা
রিকটং ঘোবকপিণং
ভয়ারেশেন সা দেহি !
নেত্রে সংযুজ্জিহ্বতি ॥ ২০

তাত পবে আমাক পূজিয়া ছইজন ।

শয়ন কবিয়া বৈব আনন্দিত মন ॥
 স্বপ্নে সত্যসন্ধাক দর্শন দিবো মই ।
 মৃণ্মালী জটাধারী পঞ্চবক্ত্র হই ॥
 সাক্ষাতে কহিবো স্থান বিয়ো : সুন্দরী ।
 গৌর ঘৌর মূর্ত্তি দেখি ভেহোঁ যাইব ভবি ॥
 ভয় পায়া দেবী পাছে নেত্রক মুদিব ।
 শুনা দেবী তাত পবে যেন কথা হৈব ॥

এতশ্লিষ্টমুখে বিষ্ণু-

ভক্তানাং অভয়ংকব- ।

চতুর্ভুজস্ত চক্রাসি-

গদাশঙ্খাসুজাযুধঃ

মৎস্কসমাকটঃ

তস্তাং প্রাতুর্ভবিষ্ণুতি ।

ভক্তঃ স সত্যৈর্নেত্রে

উন্মীল্য শাস্ত্রকপিণং ॥

হিং দৃষ্ট্বা চতুর্ভুজং

জাতহর্ষা ভবিষ্ণুতি ॥ ২১

পাছে ভকতর ভয়-নাশন মুখাবি ।

চতুর্ভুজ শঙ্খ-চক্র-গদা-পদ্ম-ধারী ॥

সহিকাপে মোহোব স্কন্ধত আণোহিয়া ।

দেবী সত্যসন্ধাক দর্শন দিব গৈয়া ॥

পাছে দেবী লাসে লাসে নয়ন মেলিব ।

শাস্ত্রমূর্ত্তি চতুর্ভুজ হবিক দেখিব ॥

তাক্ষ দেখি পবন আনন্দ হৈয়া বৈব ।

দেখি বিষ্ণু মোক পাছে বচন বুলিব ॥

তন্নান্না সংভরিষ্যামি

অস্ত্রা গর্ভে মহেশ্বর ! ।

খেদং মা কুরু ভূতেশ !

এরমুক্তে হবোঁ ময়ি ॥ ২২

হবিং মৎসমাকটং

সত্যসন্ধাত্মমাকটকে ॥

স্থাপয়িত্বাগমিষ্যামি

পবিত্রম্য জগৎপতিম্ ॥ ২৩

বিষ্ণু নিগদতি শুনা দেব মহেশ্বর ।

ভয় নামে আন গর্ভে হৈবোঁ অরুতার ॥

খেদ নকবিবা তুমি দেব পশুপতি ।

তোমার বাঞ্ছিত মই কবিবোঁ সম্প্রতি ॥

বিষ্ণুব সিমত বাণী আনন্দে শুনিয়া ।

স্কন্ধ হৈতে নিয়া সত্যসন্ধা স্কন্ধে দিয়া ॥

তাত স্থাপি প্রদক্ষিণে নমি মাধরক ।

চলিয়া অসিবোঁ দেবী আপোন স্থানক ॥

দৃষ্টেভ্যং সত্যসন্ধা
জাতহৰ্ষা চ বেপথুঃ ।
নিদ্রায়াঃ সা সমুৎথায়
ভৰ্ত্তুবগ্নে বরিষ্যতি ॥
তদ্বাক্যং কুসুমো শ্রদ্ধা
প্রশংসা স্বগৃহে স্থিতঃ ॥ ২৪
ততশ্চ দশভির্মানসৈ
পুত্রো জাতো ভরিষ্যতি ।
শ্রীশঙ্কর ইতি খ্যাতো
গঙ্গাধর ইতি স্মৃতঃ ॥
ততশ্চালু দিনস্তত্র
বালকৈরিহবিষ্যতি ।
পঠিতুং শাস্ত্রসংঘানি
ভরিষ্যত্যমলা মতি ॥ ২৫

দেখি সত্যসন্ধা সকল্পিত হৰ্ষমানে ।
নিদ্রা ত্যজি স্বামীক কহিব সারধানে ॥
শুনিয়া কুসুম ভূয়' প্রশংসিয়া আতি ।
আপোন গৃহক গৈয়া বহন্তে তহিতি ॥
পাচে সত্যসন্ধা দেবী গৰ্ভারতী হৈব ।
এ মাস পূর্ণ ভৈলে পুত্র প্রসরিব ॥
শ্রীশঙ্কর গঙ্গাধর নাম হৈব আগে ।
ক্রমে বিহাৰিব নিজ বালকর লগে ॥

শাস্ত্রসকলক পড়িবার অর্থে তান ।
সুনির্মল মতি আতি হৈব বিচরমান ॥

পার্বত্যুত্তর

কস্মিন্ স্থানে শঙ্করস্ত
শাস্ত্রপাঠং কবিষ্যতি ।
কৈরী কস্য মুখান্বাপি
কতি বর্ষানি বা প্রভো ! ॥ ২৬
পার্বতী বদতি মহেশ্বর ভগবান ।
কোন স্থানে কাব মুখে কত বর্ষমান ॥
শঙ্কবে পড়িব শাস্ত্র তাক কহিয়োক ।
পবন আনন্দ মনে শুনো যেন তাক ।

ঈশ্বর উত্তর

গোপেশ্বরস্ত নিকটে
ব্রহ্মপুত্রতটে তথা ॥
বিশ্বেশ্বরী নদী যত্র
বগবানামকো হৃদঃ ॥
শৃঙ্গিনামা নগো যত্র
ভং ক্ষেত্রং সুখদং নৃণাং ।
ঋতুশৃঙ্গো নাম ঋষি-
স্তত্র জাতো ভরিষ্যতি ॥

মহেন্দ্রকন্দলিনামা

রিপ্রো রেদরিদাং ববঃ ।

স বহুন্ রিপ্রপুত্রাংশ্চ

শাস্ত্রানধ্যাপয়িষ্যতি ॥ ২৭

ঈশ্বরে কহন্ত শুনা দেবী ভগবতা
ব্রহ্মপুত্র-তীরে গোপেশ্বর আছে বৈতি ॥

শিঙ্গবি নামত নগ পবম প্রখ্যাত ।

বিশ্বেশ্বরী নদী তাত বহন্ত সাক্ষাত ॥

ধগবা নামত তাব হুদ্র অমুপাম ।

পবম সুখদ ক্ষেত্র নাহি তাক সম ॥

ঋগুশৃঙ্গ ঋষি আসি তহিতে জন্মিব ।

মহেন্দ্র কন্দলি বিপ্র তান নাম হৈব ॥

তন্তু রৈ পাঠশালায়াং

শঙ্কবঃ বৃক্ষমাত্মজঃ ।

বামবামেণ মিত্রেণ

সাকং শাস্ত্রং পঠিষ্যতি ॥

পাঠশালা পাতি বহু বিপ্র পুত্রগণ ।

ভেহৌ পড়াইবেক কবি অনেক যতন ॥

দেহি পাঠশালাক শঙ্কবদেব যাইব ।

বামবাম মিত্র সমে শাস্ত্র অধ্যাপিব ॥

দেবব্যুত্থাচ

শঙ্কবন্ত যৎ মিত্রং

বামবামো বৃষধ্বজ !

শ্রোতুমিচ্ছামি তন্দের

কৃপয়া ক্রহি মেহনঘ ॥ ২৯

পুত্র পুহিলন্ত দেবী পার্বতী গোসানী ।

যিটো শঙ্কব মিত্র দেব শূলপানি ॥

তাযাব কহিয়ো কথা শুনিবাক চাও ।

তব মুখে শুনি বব আনন্দক পাও ॥

শ্রীমহাদেব উত্তাচ

যো ববেনাভিকমলে

স্বয়ন্তু শ্চতুবাননঃ ।

অশ্রাকীং জগতীমেতাং

সাক্ষিঘোপাং সপারতাং ॥

স রিষির্বিপ্রকপেণ

তত্র জাতো ভবিষ্যতি ।

বামবাম ইতি খ্যাতঃ

কলয়া কচিবাননে ॥

শঙ্কবেণ সমং তস্যা

সখিহং সঙ্করিষ্যতি ॥

কেশরার্জুনয়োবের
ন ভবিষ্যতি চাস্তবম্ ॥ ৩০

বদতি শঙ্কর শুনা দেবী বদাননী ।
সেই কথা কহো মই শুনিয়ো ঈশানী ॥
হবিষ নাভিত হস্তে থিটো উৎপন ।
জগত অঞ্জিলা দেব চতুৰ-আনন ॥
অংশে বিপ্রকপে শঙ্কর মিত্র হৈব ।
বামবাম নাম বুলি সকলে কহিব ॥
সখিব হৈবেক আতি তথা দুহাস্তব ।
কৃষ্ণার্জুন মধ্য যেন নহৈব অস্তব ॥

পঠন্তঃ শঙ্করঃ দৃষ্ট্বা
সরে ছাত্রা দ্বিজাশ্রমজাঃ ।
অজ্ঞায়া চেশ্বরস্তাংশঃ
শূদ্রঃ মদ্বা হি দান্তিকাঃ ॥
কবিষাস্ত্যাম্রাং ভদ্রে !

শূণ বৃন্তঃ যথা সতি ॥ ৩১

শঙ্করক পঢ়িবাব দেখি ছাত্রগণে
ঈশবাংশ নজানিয়া শূদ্র মানি মনে ॥
অমুয়া কবন্তে যেন বৈস্ত বৃন্তান্ত ।
তাক শুনিয়োক দেবী ছয়া মন-শান্ত ॥

মহেন্দ্রো ভক্যতি স্বপ্নে
মহাপুরুষলক্ষণম্ ॥
বামবামেণ সাকং হি
শঙ্করং পাঠয়িষ্যতি ।
মদ্বা নাভায়ণস্তাংশঃ
অকুয়া দশবৎসান্ ॥
কলাপকাব্যজ্যাতীংঘী-
তিহাসং ক্রতিস্মৃতান্ ॥
পুৰাণাদীনি শাস্ত্রাণি
শুকবধ্যাপয়িষ্যতি ॥ ৩২

সপোনত দেখিব মহেন্দ্র দ্বিজবব ।
বামবাম সমে জীশঙ্করক ঈশব ॥
নাভায়ণ-অংশ জানি কবিয়া সাদব ।
দশ বর্ষ পাঠাইবেক শাস্ত্র বহুতব ॥

পঠিষ্য শাস্ত্রসংঘাংশচ

বামবামেণ শঙ্করঃ ।

শুবরে দক্ষিণাং দত্তা

যাস্ততি নিজমন্দিরম্ ॥

মহেন্দ্রকন্দলিরিপ্রঃ

পবলোকং গমিষ্যতি ।

গৃহে শ্রাস্তান্ শঙ্করস্ত

যোগাভ্যাসং কবিষ্যতি ॥ ৩৩

শুকক দক্ষিণা দিয়া ঘরক চলিব ।
 তথাও প্রথমে যোগ অভ্যাস করিব ॥
 মহেন্দ্র কন্দলি দ্বিজ হাইবে পরলোক ।
 শঙ্কবেও গৃহে থাকি করিব যোগক ॥

বর্ধানি কতিপয়ানি দেহি !
 তীর্থানি পর্যটয়াতি ।
 গঙ্গাং হাবানসীং ক্ষেত্রং
 প্রয়াগং পুষ্করমুখা ॥
 জগন্নাথং কুরুক্ষেত্রং
 বৃন্দাবনমুখানি চ ।
 শঙ্করো বামবামেণ
 যাস্ততি নিজমন্দিরং ॥
 যং ভবিষ্যতি কল্যাণি !
 বৃত্তান্তঃ শৃণু তং পবন ॥ ৩৪

পাচে কতিপয় বর্ষ তীর্থ যাত্রা করি ।
 গঙ্গা জগন্নাথ আদি সেরিবা সাদরি ॥
 পাচে বামবাম সমে ঘরক আসিয়া ।
 কি করিবে শুনা মন স্থিরক করিয়া ॥
 রৈয়াসকির্মহাযোগী ।
 শুকো রৈ ব্রহ্মকপধক ।

ধর্মে পারমহংসো চ
 নিষ্ঠিতো রিমলাশয়ঃ ॥
 জগদীশ ইতি খ্যাতে
 জগন্নাথপ্রচোদিতঃ ।
 আনীয় ত্রীভাগবতং
 সাধতং তত্ত্বমুত্তমং ॥ ৩৫
 সবামবামস্তুত্রৈশা-
 শঙ্করং প্রারয়িষ্যতি ।
 রিফোর্নিয়াং সহস্রক
 গীতাশাস্ত্রং তথৈব চ ॥
 এতানি প্রতাহং ক্রথা
 রিচার্শ চ পুনঃ পুনঃ ।
 কেশরান পযো দেহো
 ন নাম্নঃ ধর্ম উত্তমঃ ॥
 ন তজ্জনাং পবো বন্ধুঃ
 ন ভক্তিঃ সজ্জনাধ্বিনা ॥ ৩৬

বাস-পুত্র মহাভাগবত শুক মুনি ।
 জগদীশ নামে দ্বিজ হৈবেক আপুনি ॥
 তেঁহো জগন্নাথর আদেশ প্রতিপালি ।
 ভাগবত শাস্ত্র শঙ্করাত্রে তত্ত্ব আনি ॥

বামবাম সাম শঙ্করক শুনাইবেক ।
 বিষ্ণুব সহস্রনাম আরব গীতাক ॥
 তাক শুনি শঙ্কবে মনত বাদন্যাব
 বিচাৰিয়া হিব পাছে কবিস্তু সাব ॥
 বেশরেসে দেব ধৰ্ম্ম নামেসে নিশ্চয় ।
 শুভেসে পবন বন্ধু ভক্তে ভক্তিময় ॥
 আত পবে নাহি নাহি কলিব লোকব ।
 তাকে হিব কবিস্তু নাহিকে আৰব ॥

এবং সঙ্কিস্তা গিবিজে !
 কেশবে ভক্তিযুগমাং ।
 আচৰিয়ান্ স্বয়ং দেবি !
 লোকান্ সমুপদেশতি ॥
 তন্ত্ৰোপদেশমাশ্রিত্য
 বহরো মনুজাস্তদা ।
 ভববন্ধরিনির্মুক্তা
 বাস্যন্তি কেশরালয়ন ॥ ৩৭
 তস্মাৎ সন্ত ভবিষ্যন্তি
 আচার্য্যঃ হরিতপবাঃ ।
 বামবামো হবিশৈচব
 দামোদব ইতি দ্বিজাঃ ॥

মাধবশৈচব তস্মাৎ
 আসীৎ নাথায়নস্তথা ॥
 মনুর্হবিহবশৈচব
 এতে তদধর্ম্মধানকাঃ ॥ ৩৮

তাক চিন্তি কেশবত ভক্তি ধবি আতি ।
 তাক উপদেশ দিব লোকত তহিতি ॥
 সেই উপদেশক আচরি বহুলোক ।
 ভব-বন্ধ ওবি যাইব কেশব লোক ॥
 তান হস্তে হৈব আচার্য্য সাংজন ।
 সিসরাতো হস্তে হৈব লোকব তবণ ॥
 বামবাম হবি দামোদব দ্বিজব ।
 মনু হবি নাথায়ন মাধব শ্রেষ্ঠতব ॥

কুতোহপি কাবণাৎ পূর্য্য
 দেশাং তাত্কা চ শঙ্কবঃ ।
 তাসং কবিষ্যতি স্থানে
 সরোপদ্রবহর্জিত্তে ॥
 তৎ তে বদামি কল্যাণি ।
 শৃণু বৃত্তমতঃপবন ॥
 পট্টবাসীহায়ন স্থানং ।
 রেত্রকীচকসংকুলম্ ॥ ৩৯

ফলদ্রবুক্ষসচ্ছন্নং
পশুপকিনির্নাদিতম্ ॥
দৃষ্টো চৈরস্থিধং ক্ষেত্রং
বামবামেণ শঙ্করঃ ।
সমাধরশ্চ তত্রৈব
নিরসিষ্যতি পার্শ্বতি ! ॥

কোনো কারণত দেব শঙ্কর প্রধান ॥
পূর্ব দেশ ছাড়ি বাস কবি আন স্থান ॥
ওঁহার বৃত্তান্ত আছে শুনিয়ো কল্যাণী ।
যিটো স্থানে বহির্ব শঙ্কর মহামানী ॥
পাটবাউসী নাম মতা পবন শোভন ।
বেত্র বংশ উপবাস বৈত বিতোপন ॥
নানা ফল ফুলে সুশোভিত যিটো স্থান ।
সদা পশু-পক্ষী নাদ কবয় শোভন ॥
সেহি ক্ষেত্র বামবাম শঙ্করে দেখিয়া ।
মাধর সহিতে বাস কবিসমু গঠৈ ॥

মদ-বংশসমুদ্ভূতো
নবনাবায়ণাভিধঃ ।
নৃপতিঃ শঙ্করঃ তত্র
অভিষেক্যতি সুন্দরি ! ॥

ধর্মরাজং মহদ্বর্যং
ভক্তিমার্গপ্রবর্তকম্ ।
স্থানে তস্মিন্ রবাবোহে ।
শঙ্করঃ সাধুভির্ভূতঃ ॥ ৪১
ধর্মঃ ভাগরতং শুদ্ধং
অষ্টাধিকদশাদকং ।
মাসঘট্কাধিকং বিধেঃ
শ্রবণং কীর্তনং শিরং ।
উপদিষ্ট্য কলেলৌকান্
উদ্ধবিষ্যতি পার্শ্বতি ! ॥

মোহোর বংশত উৎপন্ন রাজবর ।
নবনাবায়ণ নাম গুণে শ্রেষ্ঠতর ॥
তেহৌ শঙ্করক তাত অভিষেক কবি ।
স্থাপিবেক জানা তুমি পবন সুন্দরী ॥
পবন ধর্মর মহাবীজ ভক্তি-পদ্ম ।
তথাত কবিব ভক্তি-প্রবর্তক গ্রন্থ ॥
মাস-অধিক তথা অষ্টাব বৎসর ।
মহাভাগরত ধর্ম কবিতা প্রচার ॥
উপদেশ দিয়া শুদ্ধ শ্রবণ কীর্তন ।
কৃপা কবি উদ্ধাবিব দেবী নবগণ ॥

পাণ্ডুরাচ

ভগবন্! শ্রোতুমিচ্ছামি

চবিত্রং মাধবস্ত চ ।

দামোদবস্ত চ বিভোঃ

কৃপয়া কথয়েৎস্ব ! ॥ ৪৩

পার্বতী বদতি পুনর্ব্বার মহেশ্বর ।

তন্বিবাক ইচ্ছা কথা মাধবদেব ॥

দামোদব দ্বিজব চবিত্র সুশোভন ।

কৃপায়ে কহিয়ো সিটো কথা বিতোপন ॥

ঈশ্বর উত্তাচ

বোহিণীতনয়ো ভারী

মাধবো নামতঃ কলৌ ।

প্রবৃতিমার্গনিবতঃ

স চ পূরং ভবিষ্যতি ॥

ভক্তস্ত শঙ্কবং প্রাপ্য

বদতো মাধবস্ত চ ।

দেবীপূজামৃতে বুদ্ধি-

ভবিষ্যত্যচ্যুতার্চনে ॥ ৪৪

আচার্য্যং শঙ্কবং মদ্রা

হবিত্ত্বিপবস্ত চ ।

তস্তোপদেশমাত্ৰিত্য

ভবিষ্যতি কলৌ নবাঃ ॥ ৪৫

কহস্ত ঈশ্বর শির দেবীৰ আগত ।

বোহিণী-তনয় হৈব মাধব নামত ॥

প্রথমতে প্রবৃতিব পথ-বত হৈব ।

শঙ্কবক পাই সেহি পথক ছাড়িব ॥

শঙ্কবক শুক লভি তান আশ্রয় মানি ।

দেবী-পূজা ছাড়ি হবি পূজিব তৈসানি ॥

সেহি মাধব উপদেশক আশ্রয়ে ।

ভবিষ্যে কলিৰ লোক জানিবা নিশ্চয়ে ॥

বংশীগোপালকশ্চৈতর

ভৈথের চ যত্নমনিঃ ।

ব্রীহিবিশ্চৈতর এতে বৈ

বিশ্রাঃ রেদবিশাবদাঃ ॥

ভাগিনেয়স্তস্ত বাম-

চবণঃ স্তম্ভমতি-

গোপালো মথুবাদাসো

গোবিন্দশ্চ ভৈথের চ ॥ ৪৬

বিশ্বকশ্চৈতর লক্ষ্মীকান্তঃ

পদ্মপানিস্তথৈতর চ ।

গোপালঃ কেশরশ্চৈতর

আচার্য্যঃ হবিত্ত্বপবাঃ ।

মাধরাং সস্তবিষ্যন্তি
কলৌ পরভনন্দিনি ।
রিপ্রদামোদবো যন্ত
কৃষ্ণমিত্রঃ প্রশান্তধীঃ ॥ ৪৭
দামোদবোহপি সুবিদ্বান্
সস্তবিষ্যন্তি নিশ্চিতং ।
ভতোপি দ্বাদশাচার্য্যঃ
কবিবত্নাদয়ো হমলাঃ ॥
হবিভক্তিবতাঃ সরে
ভবিষ্যন্তি বদাননে ॥ ৪৮

মাধবত হন্তে হৈব আচার্য্য যতেক ।
তাক কহো শুনা দেবী নামক প্রত্যেক ।
বংশীগোপাল যদুমণি আক শ্রীহবি ।
এই তিনিজন দ্বিজ বেদজ্ঞ সুন্দরী ॥
মাধব ভাগীনা বামচরণ মহন্ত ।
গোপাল মথুরাদাস গোরিন্দ নাম সন্ত ॥
বিষ্ণু লক্ষ্মীকান্ত পদ্মপাণি মহোদয় ।
গোপাল কেশব হৈব আচার্য্য সুনয় ॥
কৃষ্ণ মিশ্র বিটো বিপ্র দামোদব সন্ত ।
তেহেঁ দ্বিজ দামোদব নামত হৈবন্ত ॥
তার হৈতে হইবে আচার্য্য বাবজনা ।
কবিবত্ন আদি বিষ্ণু ভক্ত-বদাননা ॥

শঙ্করস্য মতে সম্যক্
ত্রিধা ভেদো ভবিষ্যতি ।
ব্রহ্মসংহতিকাঃ কেচিৎ
পুরুষসংহিতিকাস্থা ॥
কালসংহতিকাশ্চৈব
ভগবৎপাদসেরকাঃ ।
শঙ্কবে চেশ্ববেস্যাংশে
ভক্তিদীপপ্রদে গুরৌ ॥
মাধবে শ্চৈব তন্মুখা-
শিষ্যে স্বধারি গতে ।
তৎকর্তৃক ধ্বজং কৃত্বা
যে যে তদ্ব্যঙ্গ্যধাবকাঃ ॥
বর্তয়িষ্যন্তি মনুজাঃ
স্বমতেন নগাত্মজে ॥ ৪৯

শঙ্কর মতে তিনিপ্রকার হৈবন্তি ।
ব্রহ্মসংহতি কাল পুরুষসংহতি ॥
তাত পরে তাবা ছয়ো স্বধামক গৈলা ।
তান ব্যঙ্গ্যগ্রাহা কোনো আচার্য্যসকলে ॥
অপোনাং মতকে সহজে চলাইবেক ।
পর্বভনন্দিনী তুমি জানিবা প্রত্যেক ॥

পার্ব্বতী-উচ্চাচ

যঃ শঙ্কবহিবিভাগী
তৎপুত্রঃ কো ভবিষ্যতি ।
বৈকুণ্ঠে চ গতে তস্মিন্
কো ধর্মঃ পালয়িষ্যতি ॥ ৫০

শুনিয়া কহন্ত দেবী হিমালয়-সুতা ।
যিটো হবি শঙ্কব স্বরূপে অরতুতা ॥
হৈবেক তাহান কোন কোন পুত্র সাব ।
বৈকুণ্ঠ-গমনে ধর্ম পালিব তাহার ॥

ক্ৰীমছান্দেব উচ্চাচ

সূর্য্যারতী চ কালিন্দী
দ্বৈ ভার্যে শঙ্কবস্যা চ ।
অপুত্রা কথিতা পূর্বা
দ্বিতীয়া চৈব পুত্রিণী ॥
জ্যেষ্ঠপুত্রো বমানন্দো
মধ্যঃ কমললোচনঃ ।
হবিচবণস্ত কনীয়ান্
সুতঃ সন্তুবিষ্যতি ॥ ৫১
বমানন্দস্য তনয়ঃ
পুরুষোত্তমসংজ্ঞকঃ ।
বিজ্ঞাণান্ শীলসম্পন্নঃ
অপুত্রঃ সন্তুবিষ্যতি ॥

অপুত্রঃ কমলাকশ্চ
কনিষ্ঠস্য চতুর্ভুজঃ ।
ভবিষ্যত্যাত্মজো দেবি !
হবিকীর্তনতৎপবঃ ॥
তাভ্যামাদেশতঃ দেবি !
চতুর্বিংশতিঃ সাধবঃ ।
ভবিষ্যন্তি ধর্মদক্ষ-
হবিকীর্তনতৎপরাঃ ॥ ৫২

মহাদেব বদতি শুনিয়া বর প্রিয়া ।
তান ভার্য্যা সূর্য্যারতী কালিন্দী দ্বিতীয়া ॥
সূর্য্যারতী অপুত্রিণী কালিন্দী পুত্রিণী ।
হৈবেক নিশ্চয়ে জানা নগেন্দ্রমন্দিরী ॥
বমানন্দ জ্যেষ্ঠ হবিচবণ কনিষ্ঠ ।
মধ্যপুত্র কমললোচন মহানিষ্ঠ ॥
এহি তিনি তনয় হৈবেক শঙ্কব ।
বমানন্দ পুত্র পুরুষোত্তম প্রবব ॥
মহাশূন্যবান সর্ব্ব বিজ্ঞাত পার্গত ।
ঈশ্বর ইচ্ছায়ে পুত্র নহৈবেক জাত ॥
হবিচবণ হৈব পুত্র একজন ।
চতুর্ভুজ নাম হৈব পুরুষ প্রধান ॥
পুরুষোত্তম চতুর্ভুজ আজ্ঞাত ।
চতুর্থ অধিক বিংশ আচার্য হৈবন্ত ॥

শঙ্কৰে বাসুদেৱাংশে
 ধৰ্ম সংস্থাপ্য মাধৱে ।
 পশ্চিমায়ান্দিশি নিজ-
 ধাম প্রাপ্যতি প্রিয়ে ! ॥
 মাধৱস্তস্য তদধৰ্ম
 কতি বৰ্ণাণি পালয়ন্ ।
 পুৰুষোত্তমস্য স্থানে
 রৈ ধৰ্মঃ সমৰ্পয়িষ্যতি ॥ ৫৩

বাসুদেৱ-অংশে শ্রীমন্ত শঙ্কৰ ।
 মাধৱত ধৰ্ম থাপি হৈয়া অৱসৰ ॥
 ভাটীদেশে কিছু কাল থাকিয়া তহিতি ।
 নিজ ধাম বৈকুণ্ঠক চলিয়া বাইবন্তি ॥
 মাধৱদেৱে সেই ধৰ্ম কতো বৰ্ণমানে ।
 প্রচাৰিয়া সমৰ্পিব সুসম্পন্ন স্থানে ॥

পাৰ্শ্বভূষাচ

শঙ্কৰঃ পাঠশালায়াং
 যত্র সমাক্ পঠিষ্যতি ।
 তন্মিন্ গৃহে গতে দেৱ !
 মহেন্দ্ৰে পৰলোকগে ॥
 কিন্তুবিষ্যতি তংস্থানং
 বদ চ ত্ৰিপুৰাহিত ! ॥ ৫৪

পার্বতী বদতি দেৱ ত্ৰিপুৰ-সংহাৰী ।
 যিটো স্থানে পঢ়িবন্ত শঙ্কৰ মুবাৰি ॥
 তেওঁ য়েৰে নিজ স্থানে গমন কৰিব ।
 মহেন্দ্ৰ বন্দলি বদা পৰলোকে যাব ॥
 কিবা হৈব সেই স্থান শুনিবাক ইচ্ছা ।
 কহিয়া কৰিয়ো পূৰ্ণ মোৰ মনোবাঞ্ছা ॥

শ্রীমহাদেৱ উবাচ

ততঃ প্রভৃতি তংস্থানং
 নানাভূকহসঙ্কুলং ;
 কেশাঞ্চিদপ্যরিদিতং
 তৃণাচ্ছন্নং ভৱিষ্যতি ॥ ৫৫

শুনিয়া কহিল। মহাদেৱ দেৱব ।
 সিটো স্থান তাত হন্তে হৈব শূন্যতৰ ॥
 নানা বৃক্ষাদিতে মহা অৰ্ঘ্য হৈবেক ।
 অঘেযিও তাক কোনো লোকে নপাইবেক ॥

ইতি শ্রীহৰগৌৰীসংহাদে কদ্রয়ামলসংহিতায়ামাচার্য্য-
 সংহতি নাম ষষ্টিতমপটলং সম্পূৰ্ণম্ ।

শ্রী শ্রীহৰগৌৰীসংহাদ কদ্রয়ামল স্মৃত-সংহিতাৰ আচার্য্য-
 সংহতি নামক ষষ্টিতম পটল শ্রীদীননাথ শৰ্ম্মা
 বেঙ্গবকরা ভণিত মূলানুবাদ সম্পূৰ্ণ ॥

শুধবনি

পিঠি	ভুল	শুধ
১০ শাবী ১	৪৪৮	৪৪৪
৩ শ্লোক ২	শূণ ত	শূণ ত
৬ ৮	-রামানয়ে-	-রামানয়ে-
৮ ১১	সমুদ্রবিষ্যামি	সমুদ্রবিষ্যামি
৯ ১৪	সপার্বদঃ চারতীর্থা	সপার্বদশচারতীর্থা
১০ ১৬	রদতো।	রদ চ
১৪ ২১	সুখারহং	সুখারহম্
১৬ ২৫	এতন্মিন্নন্তবে	এতন্মিন্নন্তবে
১৭ ২৭	দশভির্মাসৈ	দশভির্মাসৈঃ
২১ ৩৩	মতি	মতিঃ
২২ ৩৪	যত্র	যত্র
২৬ ৪১	গুণরে	গুণরে
২৭ ৪১	যৎ	যৎ
৩০ ৪৮	বংশসমুদ্ভূতো	বংশসমুদ্ভূতো
৩১ ৪৯	সাধুভির্তঃ	সাধুভির্তঃ
৩২ ৫০	সন্তরিস্ততি	সন্তরিস্ততি
৩৩ ৫১	শৈচব	শৈচব
৩৪ ৫২	বৈকুণ্ঠে	বৈকুণ্ঠে
৩৫ ৫৩	পুত্রিণী	পুত্রিণী
৩৬ ৫৪	ধর্মজয়ক্ -	ধর্মজয়ক্ -
৩৭ ৫৫	সংহতি নাম	সংহতি নাম

সর্ববর্গৰ দশাহ অনৌচ পালন আৰু অকল হবিনামেৰে
অন্ত্যোষ্টি ক্ৰিয়া সমাপন সম্পৰ্কে শ্ৰীলক্ষ্মীশ্ৰীযুক্ত আউনীআটীয়
সত্ৰাধিকাৰ গোস্বামী প্ৰভুৰ সমালোচনামূলক অতিমত
পুস্তিকা, প্ৰকাশক—শ্ৰীযুত মোহনচন্দ্ৰ মহন্ত বি. এল.
যোৰহাট।

প্ৰভু ঈশ্বৰ—

আপোনাৰ প্ৰকাশিত পুস্তিকাৰ প্ৰকাশকৰ নিবেদনৰ শেষত
লিখিছে এট বিষয়ে কোনোৱে কিবা কব লগীয়া থাকিলে আমাক
জানিবলৈ দিলে যথাবিহিত কৰা হব। যথাবিহিত বোলাত
পেটতে হাত-ভৰি লুকাই। গাৰলীয়া মানুহ আমাৰ কবলৈ বহুত
আছে। জনোৱা কথাৰ কিবা দোষ-দায়হলে কিতাপ প্ৰণেতা জন
প্ৰভু ঈশ্বৰ আৰু আপুনি প্ৰভু ঈশ্বৰ ত্স্বোজনে ক্ষমা কৰিব কিমনো
সম্ভৱ ক্ষমাছে ভূষণ। পণ্ডিতে মূৰ্খৰ দোষ নধৰে। যদি উকিল-
হিসাবে যথাবিহিত কৰিবলৈ আগ বাঢ়ে তেন্তে নিকণায়।

পুস্তিকাৰ ১৭ পৃষ্ঠাত ঈশ্বৰ পুৰুষে শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ আৰু শ্ৰীমাধৱ-
দেৱক অশেষ শাস্ত্ৰ-দৰ্শী, মহাপণ্ডিত, নানা শাস্ত্ৰীয় প্ৰমাণ বুদ্ধিৰে
তাত্ত্বিক মত খণ্ডণ কৰি অসমত বৈষ্ণৱ মত প্ৰৱৰ্ত্তন কৰা মহাপুৰুষ
বুলি স্বীকাৰ কৰিছে। সেইদৰেই ৬ দক্ষিণপটীয়া জন ঈশ্বৰপুৰুষে
১৮৬১ শকৰ ৯ পুহত প্ৰকাশিত সমালোচনা পুস্তিকাত ১১ পৃষ্ঠাত
কায়স্থ কুল-কমল, অসমীয়াৰ আদৰ্শ পুৰুষ, নাম-ধৰ্ম্ম প্ৰৱৰ্ত্তক,
অলৌকিক শক্তি-সম্পন্ন, সত্যৰ অৰ্থে প্ৰাণ দিব পৰা, নিজ প্ৰতিভাৰ
বলত ঘোৰ শাস্ত্ৰকো শক্তি উপাসনা একৱাই নাম-ধৰ্ম্ম পৰায়ণ
কৰিব পৰা ইত্যাদি আখ্যাবে শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ আৰু শ্ৰীমাধৱদেৱক

আগ ঠাই দিছে। আনফালে ভাস্কিকসকলকো কতাক কৰা হৈছে।
আপোনাগবে মহাপুৰুষ হুজনৰ গুণানিকীৰ্ত্তন বেনেকৈ কৰিছে
কৃতজ্ঞতাৰ বাবে আমি দশাহ অশৌচ পালন কৰা হৰি
কৌণীয়া কেইজন মানেও আপোনাগকলমৈ সেৱা জনাইছোঁ।
তেখেতসকলৰ বাহিৰেও ব্রাহ্মণ বৈষ্ণৱ গুৰু শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰদেৱ,
শ্ৰীশ্ৰীগোপালদেৱ, শ্ৰীশ্ৰীভট্টদেৱ, শ্ৰীশ্ৰীঅনন্তকন্দলী, শ্ৰীশ্ৰীগোপাল মিশ্র
মার্কভৌম ভট্টাচাৰ্য্য প্রমুখ্যে—যি সকলে মূনি ভাষণ শ্রুতি শাস্ত্ৰ
গাৰ ভাগ গ্রহণ কৰি সত্য গুণাত্মক বৈষ্ণৱ শাস্ত্ৰ অনুযায়ী, মহা-
পুৰুষৰ প্রচাৰিত আৰু প্রৱৰ্ত্তিত শ্ৰীমদ্ভাগৱত, গীতাৰ সংসঙ্গ, শব্দ-
ভজন, মালা-মন্ত্ৰ স্বৰূপ নাম বস্তু গ্রহণ কৰি নিজে অমৰত লভি
মন্ত্ৰ-মতা স্থাপন কৰি, অসমবাসীক জাতি-বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে সংগঠন
কৰি, একেডাল সূতাবে গাঠি, ভক্তি বিবোধী কৰ্মবিলাক পৰিত্যাগ
কৰাই, সুগম পথে দ্বৈতমুখী কৰি থৈ গৈছে, তেখেতসকললৈকো
আমি প্রণাম জনাইছোঁ আৰু তেখেত সকলৰ মত সম্বন্ধে দুই
একেবাৰ কথা কবলৈ আগ বাঢ়িছোঁ।

শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰ দেৱ গুৰুলীলা।—শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱ আৰু শ্ৰীশ্ৰীমাধৱ
দেৱৰ প্রয়াণৰ পাচত গোটেই অসমত ধৰ্ম্মনেতাৰ ভাব শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰ
দেৱৰ ওপৰত পৰিল। তেখেতে বজাৰ ঘৰৰ পৰা যিমান কষ্ট
ভুগিব লাগিছিল আন কোনেও সিমান কষ্ট ভোগা নাছিল।
ব্রাহ্মণ কামেশ্বৰ গিৰী আৰু দৈৱজ্ঞ নিৱৰৰ আদিয়ে পৰীক্ষিত
বজাৰ আগত গোচৰ কৰিলে যে দামোদৰদেৱে—
কামৰূপে বৰপেটা গ্রামে সত্ৰ কৈল।
তেহে এক শব্দ লগাইলা লোকক।
শব্দ কালৰ পূজা লোকে এবিলেক।

আন দেৱতাৰ কথা সুশুনম কানে।

ভাগৱত ধৰ্ম্ম প্রৱৰ্ত্তাইলা থানে থানে॥

এই গোচৰত শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰ দেৱক বিজয় পুৰলৈ ধৰাই নি
বাজ সতাত হাজিৰ কৰি সভাপণ্ডিত বাগীশৰ হতুৱাই বজাই
বন্দ কৰালে। বাগীশে সুবিলে—

গুণা মহাসন্ত, বজায়ে পুছন্ত, কেনে নেদা প্রভাস্তৰ।
দেৱীক পূজন, তীৰ্থক সেৱন, প্রসিদ্ধ হৈটো লোকৰ।
বেদৰ বিহিত, ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম যত, ছাদশ যেন নিয়ম।

পিতৃ মাতৃ শ্ৰাদ্ধ, গায়ত্ৰী মন্ত্ৰাক, আন যত নিত্য কৰ্ম্ম।

বিজৰ আচাৰ, কৰি পৰিহাৰ, বোধ মত প্রবেশিলা।

তবু উপদেশে, প্রজাই নিঃশেষে, কৰ্ম্মত বিমুখ ভৈলা।

শ্ৰেষ্ঠে যিবা কৰে, কনিষ্ঠে আচৰে, ইসৰ ভৈল অন্তায়।

ইহাক সুধিবে, লাগি নবনাথে, আনিলা ঐক্য মন্তায়॥

শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰদেৱে উত্তৰ কৰিলে—

তীৰ্থক সেৱন, দেৱী উপাসন, ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম যাগ যোগ।

বাম কৃষ্ণ নামে, সকলো সিদ্ধয়, নজাগে একো উচ্চোগ॥

তহিতে বচন্ত, গঙ্গা বধুনাও, গোদাধৰী সবন্তী।

আন তীৰ্থচয়, আছে পৃথিনীত, স্থানি পায়ে সদগতি॥

অচ্যুতৰ যৈত, উদাৰ চৰিত্ৰ, প্রসঙ্গ কৰে সতত।

তীৰ্থৰ সমান, হোৱে সেহি স্থান, গীতা ভাগৱত মত॥

এতেকেমে বাম, কৃষ্ণ নাম বিনে, নজানোহো আমি আ

কৃষ্ণৰ নামত, ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম, যত, সবাবো আশ্ৰয় স্থান॥

মতা যুগে ধ্যান, দেৱতা যুগে যজ্ঞ, দ্বাপৰে পূজা সম্প্ৰতি।

কলিত কৃষ্ণৰ, নাম ব্যতিৰেকে, নাই নাই আন গতি।

সস্ত সস্ত লৈয়া, যারে হবি পদে, আশ্রয় নকৰে নব।
 তাৰে ব্রহ্মাওত, আশ্রয়ত কৰি, কুৰিবেক নিবস্তব ॥
 পঞ্চভূত দেহা, যাবত থাকয়, তাবত নাম নেবিবো।
 ই দেহ পৰিলে, যেহি যোনী পাওঁ, জন্মে জন্মে নাম লৈবো।
 এই উক্তৰ শুনি বজাই শ্রীশ্রীদামোদৰ দেৱক দেশৰ পৰা বাজ
 কৰি খেদি দিলে। সোনকোষ নৈ পাৰ হৈ তেখেতে কামৰূপীয়া
 ভক্ত সকলক এনে উপদেশ দিছিল।
 অন্তদেৱ নভজিবা, ভক্তদ্রোহ নাচৰিবা, কৰিবাহা শ্রৱন কীৰ্ত্তন।
 অহা দেৱতাত সম্বন্ধ নকৰি, চিন্তিবা হৰি চৰণ ॥
 শ্রৱণ, কীৰ্ত্তন, শ্রবণ, অৰ্চন আদি ন বিধ ভক্তি যিমান পাবা
 আচৰণ কৰিবা। দেখা যায় তেখেতে সকলো ধৰ্ম্মতকৈ নাম ধৰ্ম্ম
 বস্তুক হৈ অতি শ্রেষ্ঠ ঠাই দি নিজেও পালন কৰিছিল আৰু আনকো
 বিলাইছিল। আৰু এটি কথা চৰিত্ৰত বৰ্ণোৱা আছে যে তেখেতে
 পিতৃৰ তিথিত শ্রীশ্রীশঙ্কৰদেৱ আৰু শ্রীশ্রীমাধৱদেৱক নিমন্ত্ৰণ কৰি
 নি নাম কীৰ্ত্তন কৰাইছিল। তেখেতৰ মতে—

বেদ মতে শ্রাদ্ধ আদি কৰ্ম্ম ক্ৰিয়া যত।

ভক্তিব মতে শুদ্ধ কৰলে নামত ॥ ৬৪ পৃঃ।

শ্রীশ্রীগোপাল দেৱ—তেখেতে নাম ধৰ্ম্ম বস্তুক একনিষ্ঠ ভাবে গ্ৰহণ
 কৰি লোক সমাজক শিক্ষা দিছিল। সেই অপৰাধত তেখেতে
 সন্দৰ্ভ গোহাইব, যবত বোৱাবীৰতী হৈ কাল কটাবলৈ স্বীকাৰ
 কৰিছিল কিন্তু নাম ধৰ্ম্ম নেবিছিল। তেখেতৰ চৰিত্ৰৰ বটনা
 বিলাকেই ইয়াৰ যথেষ্ট প্ৰমাণ।

শ্রীশ্রীভট্ট দেৱ—তেখেতে বচনা কৰা সাধুত তত্ত্ব, কথাগীতা,
 ভক্তিবিবেক, শব্দ গুণগ্রহ আদি শাস্ত্ৰ বিলাকত নাম ধৰ্ম্ম সম্বন্ধে

বিলাই লিখা আছে। সাধুত তত্ত্বৰ পৰা কেই ফাকি মান মাথোন
 ইয়াত দিয়া হল।

যাতো কলিযুগে কৃষ্ণ পুৰুষ উত্তম।

অন্তৰি যশ বিস্তাৰিলা নিবোপম ॥ ১২৮।

...
 ধ্যান যজ্ঞ পূজা আদি সমস্তে সংহৰি।

যশস্তাক ধাপি গৈলা বৈকুণ্ঠ নগৰি ॥ ৩১১।

এতেকেসে অন্য পূজা আদি যত যত।

ঋষিৰ বিধান সবে এৰিয়া সমস্ত ॥

পৰম মঙ্গল যশ কৰিব শ্রৱণ।

মুখে কৃষ্ণ নাম গুণ কৰিব কীৰ্ত্তন ॥

বাগম যেনেকৈ লোকত প্ৰচাৰ হল সেই সম্বন্ধে শিবৰ বাক্য।

এহি বুলি গৈলা পাচে প্ৰভু নাৰায়ণ।

কৰিলো আগম সবে তাহান বচন ॥

কৃষ্ণক ঢাকিয়া পাচে নানা দেৱতাক।

যজ্ঞ, মজ্ঞ, তজ্ঞ, ফল দেখাইলো সবাক ॥

আগমত মোহ ছয়া মন্দ বুদ্ধি জন।

কৃষ্ণক এৰিয়া পুজি নানা দেৱগণ ॥

শুখৰ আশায়ে পুজি নানা দেৱতাক।

ভোগ অৱসানে চলে ঘোৰ নৰকক।

বাগম প্ৰচাৰ কৰা পাপ মোচন হবৰ উপাই সোধাত ভগবানে কলে—

মোৰ লীলা চৰিত্ৰক কৰিয়ো প্ৰচাৰ।

কহিলো নাহিকে যাত পৰে ধৰ্ম্ম আৰ ॥

তোমাৰ মুখত শুনি মোৰ লীলা কথা।

অৱশ্যে হৈবেক লোক বৈষ্ণৱ গৰ্ভা ॥ ইত্যাদি।

শ্রীশ্রীঅনন্তকন্দলি বা ভাগবত ভট্টাচার্য্য—এখেতে অনেক শাস্ত্র
অসমীয়াইলৈ অনুবাদ কৰিছে। এখেতে লিখা তাৎপৰ্য্য বিলাকত
নাম ধৰ্ম্মৰ প্রশংসা মাধোন পোৱা যায়।

অসমীয়া ভাষা, ধৰ্ম্ম আৰু কৃষ্টিৰ ধৰণী স্বৰূপ দশম কীৰ্ত্তন ঘোষা
বজাবলী এই চাৰি খনি শাস্ত্র, প্ৰভু ঈশ্বৰ সকলো পাঠ কৰি
চাইছেনে নাই কব নোৱাৰি, অসমীয়া মাত্ৰৰে সেৱায়তৰ বস্তু
এই কেই খনি শাস্ত্রই কয় কি তাৰ আভাৱ তলত দিয়া হল।
কীৰ্ত্তনৰ বেদ-স্তুতিত বেদে কৈছে—

সন্তাসীৰ বেশ ধৰি, লোকক বঞ্চিতো চলে, তৈলো ভোগ তৃষ্ণাহে
আকুল। বাজি দিনে মোহ মোৰ, মনত ছুগুছে আতি
নানাবিধ উত্তমে ব্যাকুল ॥ **অজ্ঞানী** (কাক বুজিছে)। লোকৰ
মাত্ৰ, পাৱা গৰু নাচি গৈল, জজ্বিলোহো তোমাৰ আজাক।
দীন অনাথক দয়া, কবাহা পৰমানন্দ, প্ৰভু আপে বাগিয়ে
আমাক ॥ তোমাৰ **পৰম জ্ঞান**, মাদৰ দিয়োক মোক,
যিটো খণ্ডে হুখে সুখে হীন। মুহি নাৰায়ণ দিয়া
শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন ভক্তি, নোহো বেন বেদৰ অধীন।
চাৰি বেদ অষ্টাদশ, পুৰাণ যতোক শাস্ত্র, পৰম বেদান্ত ভাগবত
মনক সনন্দ মুনি, যোগ জ্ঞান বিছাৰিয়া, উদ্ধাৰিল তাৰ সাৰ
তত্ত্ব ॥ আগম পুৰাণ যত, বেদান্তৰ তাৎপৰ্য্য, জানি কবা
ভকতিক সাৰ। **শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন বিনা**, আন পুণো
জানা, ইটো ঘোৰ সংসাৰৰ পাৰ ॥

ইয়াৰ পৰা বুজা যায় বেদে “পৰম জ্ঞান” আৰু শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন
ভক্তি” এই দুটা বাটহে অনুমোদন কৰিলে আন ক্ৰিয়া কৰ্ম্ম নহয়।
দশম—নাজানে শাস্ত্রৰ মৰ্ম্ম, কলিত কীৰ্ত্তন ধৰ্ম্ম, এৰি আন কৰ্ম্মসে

বধানো। নামত নকৰে ইচ্ছা, পণ্ডিত বোলাবে মিছা, জানা
সিটো একোকে নজানে। চাৰিবেদ বামাৱণ, পুৰাণ তাবত
যত, সবাহাতে কহয় হৰিক। ইহাক নজানি আন, অৰ্থক কৰে
বধান, জানা সিটো মুখটো অধিক ॥

বজাবলীত—“কদাচিতো অভকতে নপাৱে মুকুতি” ইয়াকেহে মাধোন
প্ৰতিপন্ন কৰিছে।

ভগবন্তক একাদশ স্বকৃত শ্লোক-উদ্ধৰ সম্বাদত—

উদ্ধৰে কৈছে—তোমাৰ সন্মত ইটো পৰম ভকতি পথ, কেৱলে
লোকৰ সাধে গতি। কিন্তু বেদে ফুৰে গাই, জ্ঞান বিনে
মোক নাই, আৰু শুনি ভ্ৰমে মোৰ মতি ॥ কতো বোলে
কৰ্ম্ম কৰা, কতো বোলে পৰিহৰা, মিলে আত মনত সংশয়।
তুমি বিনে নাহি আন, তুমি শিৱ গৰ্ব্বজ্ঞান বুজাই মোত
কহিয়ো নিশ্চয় ॥

শ্লোকই উত্তৰত কৈছে—

জ্ঞানে গতি কৰে বেদ, লোৱা তাৰ পৰিচ্ছেদ, আছে জ্ঞান
ভকতিৰ মাজে। ভকতি কৰন্তে জ্ঞান, আপুনি ওপজে জ্ঞান,
যোগ চিন্তি যবে মিছা কাজে ॥ আৰু কি তোমাত বাজ,
জ্ঞানতো নাহিকে কাজ, কেৱলে ভকতি তাইলৈ লোক। মোৰ
নাম শূণ অৰি, কপ হৃদয়ত ধৰি, পাঠে অপ্রমাদে আসি মোক,
কৰ্ম্মৰ শুচিল কাৰি, শুনা তাক মহামানী, যিটো নাম নধৰে
আমাৰ। জনম গোৱালে বৃথা, হুগুনি আমাৰ ক তাৰেসে
কৰ্ম্মত অধিকাৰ ॥

ইটো কথা জানা সাৰ, জ্ঞানত কৰ্ম্মত আৰ, নকৰিবা বিৰাস
কিঞ্চিত। শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন কৰা, হুখে সংসাৰক তৰা, দিয়া

মোৰ চৰণত চিত ॥ তপ জপ তীৰ্থ গান, যিটো ফল মহাদান
জ্ঞান বৈবাগ্যত যেন ফল । যিটো নাম গুণ গারে, সিটো
সম সুখ পাবে, দেখা কেনে ভকতিৰ বল ॥ জানা তাক সাৰে
সাৰ, ভকতিত পৰে আৰ, নাই গতি দাতা সংসারত ॥ এহিমে
কহমে বেদ, দিলো হেৰা পৰিচ্ছেদ, লৈবা তুমি আমাৰ গমত ॥

উদ্ধবে ছনাই শুধিলে—

হে শ্ৰীমৎ বন্ধু মোক কহিয়ো বুজাই । ঋষিসকলৰ কিয় এক
মতি নাই ॥ কেহো বোলে কৰ্মে গতি কেহো বোলে জ্ঞানে
গতি । তোমাৰ পৰম পথ কেবল ভকতি ॥ একে বেদ বাক্য
কিয় ভৈল মতি ভেদ । কিহৰ কেশৱ সংশয় কৰা ছেদ ॥

শ্ৰীকৃষ্ণই উত্তৰ দিছে—

পূৰ্ব প্ৰলয়ত নষ্ট ভৈল বেদ বাণী । কহিলো ব্ৰহ্মাত আমি
উদ্ধাবিয়া আনি ॥ বেদে যাক কৰে তাক শুনা শ্ৰীমৎ সখি ।
মায়াময় বেদ ধৰ্ম্ম সবাকো উপেক্ষি ॥ কেৱলে আমাত মাত্ৰ
লৈবেক শৰণ । হৈব কৰ্ম্ম মল ত্যজি তেবেসে প্ৰসন্ন ॥ মই
বিনে বেদে কিছু আন নবখানে । চাৰিও বেদৰ তত্ত্ব অৰ্থ
এহিমানৈ ॥ মনুত প্ৰথমে ব্ৰহ্মা কহিল হৰিবি । পাচে জানি-
লন্ত বেদ গৰে সন্ত ঋষি ॥ তাত পাচে পাইলা সুৰা-সুৰ
সিদ্ধ নাগ । অনন্তবে বেদক মনুষ্যে পাইলা লাগ ॥ যাৰ যেন
মতি কৰে বেদক বাখ্যান । নিজ অৰ্থ ভকতিক ত্যজি বুজে
আন ॥ কেহো বোলে বেদে কৰে যজ্ঞ ব্ৰতদান । কেহো
বোলে ক্ষুদ্ৰ দেৱ পূজা-তীৰ্থ গান ॥ কেহো বোলে বেদে কৰে
জ্ঞানভেদে গতি । গুণৰ ইচ্ছায়ে বুজে যাৰ যেন মতি ॥ কতো
মন্দমতি শাস্ত্ৰ নকৰে বিচাৰ । কৰে পূৰ্বকুল ধৰ্ম্ম পুৰুষ আচাৰ ॥

লহে কতো এৰি তাকো পাৰণৰ মতি । মোক নাপাই যাব
অধম অধোগতি ॥ নচাবে কৰ্ম্মক শোকে চুৰে প্ৰতি দিনে ।
জ্ঞানতো নাহিকে গতি ভকতি বিহিনে ॥ আনে
নজানয় ইটো বেদৰ বিচাৰ । এতেকে ভকতি পথ সমত
আমাৰ ॥

ভাগৱতে কৈছে—মৰিচ্য অগ্নীৰমোচ পুলস্ত পুলহ কুতু ।

ভৃগু বশিষ্ঠ ইত্যেতে মদন্তা ব্ৰহ্মবাদিনঃ ॥

অতাপি বাস্পতয়ঃ তপো বিদ্যা সমাধিভিঃ ।

পশুস্তোহপি নপশুস্তি প্ৰশুস্তং পৰমেশ্বৰম ॥

মহা লিঙ্গৈৰ ব্যৱচ্ছিন্নং ভক্তস্তো ন বিদুঃ পৰম ॥ ৪র্থ স্কন্ধ

অৰ্থাৎ বেদৰ মন্ত্ৰ বাছল্যত বিবিধ দেৱতাৰ উপাসনা কৰা গতিকৈ
মৰিচি অগ্নীবা আদি ঋষিসকলেও হৰিক পাব নোৱাৰিলে ।

এতিয়া শাস্ত্ৰ কি আক শ্ৰুতি কেনে ধৰণৰ সেই সম্বন্ধে সংক্ষেপে
কোৱা যাওক ।

মহা কাকনিক ৬ গোপীকা বল্লভ গোপামীয়ে বিবাহ
নিৰ্ণয় পুথিৰ ৮০ পৃষ্ঠাত পূৰ্ণ প্ৰজ্ঞ দৰ্শনৰ পৰা উদ্ধৃত কৰি
লিখিছে—

ঋগ্ যজু সামর্থৰ্ব্বাচ ভাৰতং পঞ্চবাক্তিকম্ ।

মূল বামায়নৈকেন শাস্ত্ৰমিত্যভিধীয়তে ॥

যগ্নানুকূলমেতচ্চ তত্ত্বশাস্ত্ৰং প্ৰকীৰ্ত্তিতম্ ।

অতোহ্যো গ্ৰন্থ বিস্তাৰো নৈব শাস্ত্ৰং কুৰ্ব্বত ॥

অৰ্থাৎ ঋক্, যজু, সাম, অথৰ্ব্ব এই চাৰিবেদ মহাভাৰত, পঞ্চবাক্তি
আৰু মূল বামায়ণ এই কেইখনেই প্ৰকৃত শাস্ত্ৰ । যি বিলাক শাস্ত্ৰ
এই কেইখন শাস্ত্ৰৰ বিৰোধী নহয় সেই বিলাকো শাস্ত্ৰ কিন্তু যি

বিলাক ইয়াৰ বিবোধী সেইবিলাক অশাস্ত। মন্থ সংহিতাতো
কৈছে যে যি বিলাক শাস্ত্ৰ বেদমূলক নহয় কিন্তু পুৰুষকল্পিত
সেই বিলাক নাপ হৈছে। পিচত লেখা বাবে সেই বিলাক
নিফল আৰু মিচা। (২৩ শ্লোক ১২ শ আখ্যা)

যুক্তি শাস্ত্ৰ বিলাকৰ বিষয়ে ৬উদয়নাচাৰ্য্যই লেখিছে যে এই
যুক্তি শাস্ত্ৰবিলাক সম্ভৱতী নৈব পানীৰ দৰে এবাৰ সোমাব আকৌ
এবাৰ ভুংকি মাৰিব। মন্থয়ে কৈছে যে শাস্ত্ৰত কোৱা কৰ্মবিলাক
পবিত্ৰ্যাগ কৰিও ব্ৰহ্মধান ইন্দ্ৰিয় সংযম, বেদ উপনিষদ আদি পাঠৰ
কাৰণে ব্ৰাহ্মণে যত্ন কৰিব। আত্মজ্ঞানেই যুক্তিৰ প্ৰধান উপাই।
যি বিলাক যুক্তি বেদমূলক নহয় বৰঞ্চ বেদবিবোধী অৰ্থাৎ অসং
তৰ্কমূলক সেইবিলাক পৰলোকৰ মঙ্গলৰ কাৰণে নহয় কিন্তু সেই
বিলাকৰ দ্বাৰাই নবকফল লাভ হয়। (১২ অঃ ২২, ২৫ শ্লোক)

এই সকলোবিলাকে প্ৰমাণ কৰে যে প্ৰকৃত শাস্ত্ৰ আৰু অসমৰ
ধৰ্ম্মাচাৰ্য্য সকলে জীৱ তৰণৰ উপায় হৰি ভক্তি, হৰি নামকে
সকলোতকৈ উচ্চ স্থান দিছে আৰু তাৰে বহুল প্ৰচাৰৰ অৰ্থে
যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰি আহিছে।

এতিয়া প্ৰকাশিত পুস্তিকা খনিৰ দুই এটি কথা সম্বন্ধে কোৱা
যাওক। পুস্তিকাৰ ১ম পৃষ্ঠাত "সৰ্বেষাম্ এং বৰ্ণানাং..." বোলা
গকড় পুৰাণৰ শ্লোকটিকে লৈ অনেক যুক্তিৰ বচন উদ্ধাৰ কৰি
হৰিনাম বস্তুক লোপ কৰিবৰ আৰু পেৰেতীয়া কৰ্ম্মক মোক্ষৰ
ঈশ্বৰ পুৰুষোত্তমৰ অতিপ্ৰায়ে ওকালতি কৰি গাৱঁৰ নিবন্ধনী প্ৰজাক
কেনি পঠিয়াব খুজিছে কব পৰা নাই। পণ্ডিত ভূবন চন্দ্ৰ ভূঞা
দেৱৰ প্ৰকাশিত কেইবা গনি পুস্তক, পৰম কাকনিক ৬গোপীকা
বল্লভ গোস্বামীৰ সপিণ্ডিত কৰণ নিৰ্ণয়, শ্ৰীকৃষ্ণ নিৰ্ণয়, আগ আৰু মাজ

চোৱা, ৬বটজুৱা থানৰ সন্ত সন্মিলনৰ অশৌচ ব্যৱস্থাৰ সিদ্ধান্ত
শ্ৰীকৃষ্ণ নিৰ্ণয় শেষ চোৱা, অস্তোষ্টি, ক্ৰিয়া বিধান, প্ৰকাশক শ্ৰীমহেশ্বৰ
নাথ বৰুৱা, জননা শৌচৰ ব্যৱস্থা প্ৰকাশক শ্ৰীচেনাৰামদেৱ শৰ্ম্মা
যুক্তিভূষণ, ভক্তি তত্ত্বদৰ্শন, শ্ৰীশ্ৰীতীৰ্থনাথ গোস্বামীৰ দ্বাৰা সম্পাদিত
ইত্যাদি পুস্তক বিলাকলৈ আশোনাশৰৰ দৃষ্টি আকৰ্ষিত হব বুলি
ভাব জনোৱা হল। সেই বিলাকত যুক্তিৰ বচনৰ বাহিৰেও বহুত
বৈষ্ণৱ গ্ৰন্থৰ বচন, শ্ৰুতিৰ বচন ঠায়ে ঠায়ে বেদৰ বচনৰ যুক্তিপূৰ্ণ
সমালোচনা হৈ আছে। দশাহ অশৌচ পালন কৰি অস্তোষ্টি ক্ৰিয়া
১২ দিনত সপিণ্ডিতকৰণ আদি সকলো কৰ্ম্ম হৰি কীৰ্ত্তনেৰে সমাধা
কৰাৰ অনেক বচন আৰু যুক্তি সেই পুস্তিকা বিলাকত আছে।
তালৈ দৃষ্টি কৰা হলে বোধ হয় একেতা বচনৰ কথাৰ লৈ
সৰণ মাৰি থাকিবৰ আৱশ্যক নহল হেতেন। সেই সকলো যুক্তি
মন্থ সংহিতাৰ ১২শ অধ্যায়ৰ ১১২।১১৩ বচনত অহুমোদিত।

গোটেই অসমৰ ধৰ্ম্ম সমাজত, পণ্ডিত সমাজত, বাল্য সভাত
গাৱলীয়া সমাজত জনাজাত, নিস্বামী উদাৰমনা সত্যধৰ্ম্ম,
প্ৰচাৰক, ৬গোপাল দেৱৰ পৰিণতি শ্ৰীশ্ৰীগডমুখীয়া ধৰ্ম্মাধিকাৰ
আৰু সত্ৰাধিকাৰ পিতাম্বৰ দেৱ, পৰম কাকনিক পৰম ভাগৱত
৬গোপীকাবল্লভ গোস্বামী, ধলৰ সত্ৰৰ অধিকাৰ শ্ৰীশ্ৰীতীৰ্থনাথ
গোস্বামী, পণ্ডিত প্ৰৱৰ শ্ৰীমুক্ত ভূবনচন্দ্ৰ ভূঞা ব্যাকৰণ তীৰ্থ,
তৰ্কশাস্ত্ৰী পৰম ভাগৱত, সত্য কথা কবলৈ ভয় নকৰা, নাম
ধৰ্ম্মবস্তু প্ৰচাৰক শ্ৰীমুক্ত বমাকান্ত যুক্তিয়াৰ, বট... বামপুৰা
বামিসত্ৰ পাটবাউসী থান আৰু নৰোৱা সত্ৰৰ অধিকাৰ
৬শ্ৰীশ্ৰী বংশীধৰ দেৱ গোস্বামীৰ সংগৃহীত শ্ৰীকৃষ্ণ নিৰ্ণয় মাৰুছোৱা
৪১ খন থান সত্ৰৰ ৪১ জন গোসাই মহন্তৰ সন্মিলিত সন্মিলনৰ

অমৃতোদন মতে আক ওপবোক্ত বেদ ব্যৱস্থা। মতে দশাহ অশৌচ
পালন কৰা বা হৰি কীৰ্ত্তনীয়। সকলে বিশ্ববাদী সকলৰ কথাই
কান নকৰি সত্য ধৰ্মত অৱৰ্ত্তণ কৰি আছে।

উল্লিখিত পুস্তিকা বনিত ১২ জন ঋষি মুনিৰ সংহিতাৰ যিখিনি
যচন দিয়া হৈছে কেৱল শূদ্ৰ জাতিটো অমঃপাতে যায় বুলি
আশঙ্কা কৰিয়েই দিয়া যেন অমৃতত হৈছে। দশাচলতে নিৰপেক্ষ
জাতি চিন্তা কৰিলে দেখিব যে শূদ্ৰ জাতিয়ে যাইকৈ হৰিকীৰ্ত্তনীয়।
সকলে বেদবানী বন্ধ কৰি ব্রাহ্মণ সকলক পূৰ্বৰ দৰে বেদৰ স্বামী
বা ব্রহ্মত স্থিতি হৰিলে হে উদগনি দি উপকাৰ কৰিছে। আন
হাতে বেদৰ দিনৰ যি বিলাক শূদ্ৰ জাতি বুলি ব্রাহ্মণ সকলৰ
দ্বাৰা পৰিগণিত হৈছিল মহাপুৰুষ শ্রীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ দিনৰ পৰা
শূদ্ৰ জাতিটো আন তিনি জাতিৰ সমকক্ষ হৈছে। তেনে স্থলত
ব্রাহ্মাচারী সকলৰ আনন্দৰ বিষয় হোৱাহে উচিত হব লাগিছিল।
কিন্তু কাৰ্য্যস্থলত দেখা যায় যে তেখেত সকলে পাবিলে উচ্চ
জাতিকে। টানি আনি শূদ্ৰ জাতিত বা অস্ত্যজ জাতিত পৰিণত
কৰিব পাবিলেহে সন্তোষ পায়। অৱশ্যে শাস্ত্ৰত পোৱা যায় যে
মৰ্ত্ত্য লোকত কোনো জনে তপ আদি কৰিলে স্বৰ্গত দেববান
হৈছিলো। টোপনি নোহোৱা হয়। উদাহৰণ স্বৰূপে কবলৈ গলে
অসমৰ ক্ষত্ৰিয় আহোম সকলকো নগাওঁৰ শ্রীৰামপুৰাম বাপুৰ
“সৰ্বজ্ঞান মঞ্জৰী” বেদ মতে ব্যৱস্থা দি অস্ত্যজ জাতিত পৰিণত
কৰা হৈছে। আহোম সভাই চকু কাণ নিদিয়া হলে দেৱবানী
অসমৰ ক্ষত্ৰিয় জাতিটো ৪র্থ বা ৫ম জাতিত পৰিণত হলেই হেন।
সভাৰ যত্নত ব্যৱস্থা দাতা শ্রীশ্রীআউনী আটীয় আৰু শ্রীশ্রীদক্ষিণ
পাটীয় প্ৰভু সকলৰ ব্যৱস্থা দুখন জাননী দ্বাৰাই বন্ধ কৰা হৈ

কিন্তু যি খন “সৰ্বজ্ঞান মঞ্জৰী” বেদ সেই খন সেই দৰেই
ব্যক্তিগত কেতিয়া আকৌ ভূমুকি মাৰে ঠিক নাই। সেই দৰেই
মহুৰ্য কল্পিত তমঃ প্ৰধান স্মৃতি বেদৰ বচনৰ দোহাই দি
শূদ্ৰ জাতিটোক বেদ কথিত বুলি শূদ্ৰত চিৰদিন পৰিণত কৰি
বধাৰ বাহিৰে আন কোনো উদ্দেশ্য নহয়। ব্যাসসংহিতা মতে
কাৰ্য্য জাতিও অস্ত্যজ জাতি ভুক্ত।

আহোম সভাক উত্তেজিত কৰি কিছুমান পুৰণি কথা মাথোন
বাইজৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰোৱা হৈল। আহোম সভাৰ কাৰ্য্য
বিবৰণী পুস্তিকাৰ ৮ম পৃষ্ঠাত লেখিছে আউনীআটীয় অধিকাৰে
তেখেতৰ কুট আৰু ভেদ নীতিমূলক উক্তি আহোম জাতিক
দুভাগ কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰি আহোমৰ তথা অসমীয়া হিন্দু
জাতিৰ মতা অনিষ্ট সাধন কৰিব খুজিছে।

৮ম পৃষ্ঠাত কোনো বংশগত আৰু ব্যক্তিগত প্ৰভাৱ নথকাকৈ
৮ নিৰঞ্জন পাঠকে বজাক আৰু শুক পুত্ৰক প্ৰভাৱণা কৰি
ধৰা পৰা স্বৰ্গেও স্বৰ্গদেৱ অমৰবজ সিংহই কেনেকৈ বাজোচিত
উদাৰতা আৰু সৌজন্ত্যৰে হিন্দু সমাজৰ নীতি মানি তেওঁক
বাজদণ্ডৰ পৰা বেহাই দি আউনীআটীয় সত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰি সেই
সত্ৰৰ গাদীত বহুৱালে সেই কথা অধিকাৰে বুৰঞ্জীৰ পাত মেলি
চোৱা উচিত আছিল। তদুপৰি আন আন স্বৰ্গদেৱ সকলেও
কেনেকৈনো অত্যাধিক লক্ষণ পিন্ধাই ব্রাহ্মণ কৰিলে, পতিত
ব্রাহ্মণৰ কপালত চাব মাৰি কৈৱৰ্ত্ত বণিয়াৰ শাৰীলৈ নমালে আৰু
কেনেকৈনো গদাধৰ সিংহ স্বৰ্গদেৱে ভাও ধৰা মহন্তসকলক

হাতত কোব, যুগত পাচি দি ঘ'ল পুখুৰী আলি আদি নিৰ্মান
কৰালে সেইবোৰ কথা বুৰঞ্জীবিদ অধিকাৰক বহলাই ছুবুজালেও
হব। ইত্যাদি—

পৰাশৰ স্মৃতিৰ ১ম অধ্যায়ৰ ২৩ শ্লোকত দিয়া আছে যে
কলিবৃগত পৰাশৰ দ্বাৰা নিৰ্দিষ্ট ধৰ্মই প্ৰধান ধৰ্ম বুলি গণ্য হব।
শ্লোকটি এই—

কৃত্তেতু মানবো ধৰ্মঃ ত্ৰেতায়াং গৌতম স্মৃতঃ।

দ্বাপবে সাত্ব্য লিখিতঃ কলৌ পৰাশৰ স্মৃতঃ ॥

পৰাশৰ স্মৃতি মতে শূদ্ৰৰ ধৰ্ম হৈছে—

শূদ্ৰানাং দ্বিজঃ শুশ্ৰবা পৰো ধৰ্ম প্ৰকীৰ্ত্তিতঃ।

অনুথা কুৰুতে কিঞ্চিৎস্তুবেত্ত্বা নিষ্ফলম্ ॥

অৰ্থাৎ শূদ্ৰ জাতিৰ এক মাত্ৰ শ্ৰেষ্ঠ ধৰ্ম দ্বিজ সেৱা তাৰ
বাহিৰে আন যি কৰ্মকে কৰক নিষ্ফল হয়।

সেইমতেই শূদ্ৰ জাতিয়ে আজিও ব্ৰাহ্মণ সকলক হালবাই খেতি কৰি
ভাত খুৱাই আছে। প্ৰভুসকলৰ বৰ আলম্ব্যৰ পৰা নাৱৰীয়া খাটোলা
ভাবিলৈকে কাম কৰি সেৱা কৰিয়েই আছে, বেদ বাক্য অগপো
উলজা কৰা হোৱা নাই। শূদ্ৰ জাতিৰ যৎসামান্য লোকে বিত্তা
জ্ঞান উপাৰ্জন কৰি আন কেইজাতিৰ সন্মুখত হৈছে যদিও হিন্দু
সমাজত তেওঁবিলাকৰ জন্মগত চাব কপালৰ পৰা গুচা নাই।
আন দেশৰ আন জাতিবিলাকে—কোনোৱে বিত্তাৰ বলত কোনোৱে
ঐশ্বৰ্য্য বিক্ৰমিত, কোনোৱে বজা বা মহৎলোকৰ সন্মুখত,
কোনোৱে ভগ্নপ্ৰাৰ প্ৰভাৱত নানা ভাৱে ওপৰলৈ উধাইছে আৰু
সেই সেই দেশৰ সমাজে তেনে লোকক উচ্ছৃঙ্খল দি সামৰি লৈছে।
দেখা গৈছে কেৱল মাত্ৰ হিন্দু সমাজইহে এই সম্বন্ধে খৰ্গ হস্ত।

উল্লিখিত পুস্তিকাত অনেক কামৰূপীয়া, বজীয়া, পশ্চিমীয়া নানা
উপাধিধাৰী পণ্ডিতৰ নাম দি স্মৃতিৰ বাক্য সম্বৰ্ণন কৰাইছে কিন্তু
সম্বৰ বৈষ্ণৱ পণ্ডিত আৰু অসমীয়াই জনা-শুনা এজনৰো নাম
উল্লেখ নাই। যেনে অনন্ত কন্দলী, শ্ৰীধৰ কন্দলী, দৰীয়া আচাৰ্য্য,
গোপাল মিশ্ৰ, ব্ৰহ্মানন্দ ভট্টাচাৰ্য্য যাক মহাপুৰুষে আমাৰ দেশৰ
দ্বিতীয় পণ্ডিত বুলিছিল, ডাউদেৰ যি জন ভাগৱত ভট্টাচাৰ্য্য বুলি দেশ-
বাসী লোক সমাজত প্ৰসিদ্ধ আছিল আৰু যি জন চাৰি সত্ৰৰ মূল।
বৰ্দ্ধমণ্ডোম ভট্টাচাৰ্য্য আৰু পাচৰ পণ্ডিত মহামহোপাধ্যায় কৃষ্ণমিশ্ৰ
ৰেং যাব প্ৰভাৱত স্মাৰ্ত্তিক পণ্ডিতসকল পৰাও হৈছিল আৰু যি স্মাৰ্ত্ত
কৰাইছিল আৰু ভাগৱতকে আদি কৰি অনেক শাস্ত্ৰৰ টিকা কৰিছিল,
ভূতপুৰুষ আউনীআটী সত্ৰাধিকাৰ দত্তদেৱ গোবাহী ইত্যাদি সকলৰ
নাম উল্লেখ কৰি আৰু তেখেতসকলৰ ধৰ্ম অসমীয়াৰ মাজত প্ৰচাৰ
কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰা হলে অতি সুখৰ বিষয় হ'ল হেতেন। কিয়নো
আউনী আটী সত্ৰ এখনি বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰসৰ্ত্তক সত্ৰহে স্মৃতি স্মৃতিৰ
বিধান দিয়া পণ্ডিতৰ মেল নহয় বুলি জন সাধাৰণৰ বিশ্বাস।

ভূতপুৰুষ আউনীআটী সত্ৰাধিকাৰ প্ৰভু দত্তদেৱ বিশিষ্ট পণ্ডিত
আছিল। তেখেতৰ দিনৰ সত্ৰৰ কথা মনত পৰিলে শৰীৰ বোম্বাৰু
হ'ব। তেখেতে এখনি যত্ন যত্ন অনায় কেইবা খনিও লুপ্ত হ'ব
দগা বৈষ্ণৱ যত্ন প্ৰকাশ কৰি বৈষ্ণৱ সমাজৰ চিত সাধন কৰিলে।
তেখেতে নাম ধৰ্ম বস্তুক সকলো ধৰ্মত কৈ আগ ঠাই দিছিল।
সত্ৰ চাৰিয়ো ছাটিৰ বৈষ্ণৱ সকলে সন্ধিয়াৰ পাচত লানি নিচিগা
কৰি বৰাগী নাম গোৱা প্ৰথা প্ৰায়ে বামাতা মূলক কৰিছিল।
উপবৃত্ত কাৰণ নোগোৱাকৈ কোনো জনে খতি কৰিলে দণ্ডনীয়

হব লগা হৈছিল। প্রতি দিনে দৈনিক প্রসঙ্গত পালব ঘোষা গোরা হয়। প্রতি বছর কাতি মাহত যি সত্রীয়া পালনাম হয় সেই নামৰ শেষত তেখেতে কি ভাবেবে ভেথেন্তৰ ইষ্ট দেৱেবে সৈতে নামত সেৱা কৰে তাক পুস্তিকা লেখক প্ৰভুয়ে দেখা হলে। পেৰেতীয়া কৰ্মক বোধ হয় আগ আসন নিদিলে হেতেন। সেই পাল নামত বৰ্তমান বৈষ্ণৱ শূকৰ জনেও ইষ্টদেৱক শিবত লৈ আহি দেৱসহিত অষ্টাঙ্গে শৰণাপন্ন হয়, সমবেত হোৱা শিষ্য বৰ্গ আৰু অগ্ৰাণ্ণ লোক যি বিলাকে দেখিছে সেই বিলাকে এই পুস্তিকাৰ অনুবোধীয়া কথাবিলাক যুক্তিকৰ হোৱা নাই বুলি নিশ্চয় ভাবিছে।

বুবঞ্জীৰ পৰা জনা যায় যে গদাধৰ সিংহ স্বৰ্গদেৱৰ দিনৰ পৰা ফুলেশ্বৰী বাণীৰ দিনলৈকে বৈষ্ণৱ মহন্ত সকলৰ হুখ কষ্ট কুলাই পাছিয়ে নধৰা হৈছিল। প্ৰায় বাপু সকল বজাৰ ফলিয়া হৈছিল। ভকত, মহন্ত, গোসাই বিচৰাই নি শান্তি কৰাইছিল। তেতিয়া নাম লুকাই গোৱাত, ভকত, গোসাই মহন্ত লুকাই হোৱাত পৰিল। তুংখুঙ্গীয়া বুবঞ্জীত সেই সময়ে ২১৪ টা কণা পোৱা যায়—যাইকে দক্ষিণপাট ও আউনিআটীৰ কথা। সেই সময়ত বৈষ্ণৱ সকলে ৰাজ আজ্ঞা মানি নানা কৰ্ম কৰিব লগা হোৱাত কৰ্মী বাপুসকল মধ্যস্থ হৈ কৰ্মকৰ্ত্তা সকলৰ হৈ বজা ঘৰত সাকী হব লগাত পৰিল। বাপুসকল পণ্ডিত জাতীয়। তেওঁ-বিলাকক কৰ্মৰ দূত স্বৰূপে প্ৰজাৰ মাজত বজাই ৰাখিলে। প্ৰজাই নিপদৰ হাত সাবিলে এই বাপুসকলৰ লগত মিতিবানি পাতি কৰ্ম কৰিবলৈ ধৰিলে কিন্তু বৈষ্ণৱ সকলে কৰ্ম লুকুৱাই কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। মৃতকৰ কৰ্ম তিলনি কোনোৱে নেদেখাকৈ আওহতীয়া পুখুৰী পাবত কৰে, যেয়ে দেখে সেয়ে চুৱা হয়।

কৰ্ম কৰি গা পা ধুই জাতি ভকত ২১ জনক সেৱা কৰি পানী এটুপি পায়। সেই দৰেই মানুহৰ সমাগম নগকা পানীৰ কাষত দহা কৰ্ম কৰে। কৰ্ম কৰ্ত্তা আৰু পুৰোহিত দুয়ো গা-পা ধুই শুচি হয় আৰু জাতি ভোজন কৰাই কৰ্ম কৰ্ত্তা জন শুদ্ধ হয়। কাজো বৰ ঘৰৰ ভিতৰত কোনো ভকত কাৰণে নেদেখাকৈ কৰে। কৰ্ম কৰ্ত্তাই কেইবাবাৰো গা ধুব লাগে আৰু কৰ্মৰ অন্তত ঠাই দোখৰো গোবৰ মাটিৰে শুচি কৰিব লাগে। তাৰ পিছত, সকলোৱে দেখাকৈ নাম কীৰ্ত্তন দান দক্ষিণা আদি কৰি কৰ্ম কৰ্ত্তাই শান্তি পায়। এই প্ৰথা বৰ্তমানলৈকে প্ৰায়ে চলি আহিছে। এইটো ভাবিব লগা কথা যে যি কৰ্ম কৰিলে কৰ্ম কৰ্ত্তা নালাগে পুৰোহিত জন পৰ্য্যন্ত অশুচি হয় যি ঠাইত কৰ্ম কৰা হয় সেই ঠাই পৰ্য্যন্ত চুৱা হয় সেইটো কেনে বিধৰ কৰ্ম আৰু সেই কৰ্ম কৰিবলৈকে লোকে কিয় মাটি, ভেটি, হালৰ গৰু আদি বিক্ৰী কৰি গৰ্ভস্থাস্ত হয়।

ইপিনে জাতিবৰ্ণ নিৰ্বিশেষে কৰ্মবিলাকৰ কিছু অংশ শুক সকলেও গ্ৰহণ কৰে। প্ৰায়শ্চিত্তৰ ধনৰ অংশ কাজত উছৰ্গা কৰা বৰৰ বস্তক ভাত খোৱা কাঁহি বা বাতি, আবিৰে ছোৱালি পৰাচিতৰ শ পৰাচিতৰ ধনৰ অংশ, বিয়াত শুক ঘৰীয়া খনীয়া আৰু টকা এটাৰ ওপৰে যি হয় ধন আন, কি একোদিশ্ৰ প্ৰাকৰো শুকঘৰীয়া অবিহনা শুকঘৰলৈ মেধি বা পাচনীয়ে তুলি নিয়ে। এনে হুকুম চাৰি সত্ৰীয়া গোসাইৰ পৰাও পোৱা গৈছে যে, প্ৰাজাদি কৰিবাই আন নোৱাৰিলেও বায়ুগট নি দিবা। গোসাই ঘৰীয়া মেধি জন নি অন্ততঃ এক অনা পইছা শুক ঘৰলৈ দিবা। এনেবিলাক কাণ্ড চলি থকাত কৰ্মত অধিকাৰ

নথকা শূদ্রই কর্মভাগ করিব খুঁজিলে গুরু আক বাধুয়ে কেনেকৈ
সহিব পায়ে।

ওপরে কোরা হৈছে যে কলিযুগত পবাসব স্মৃতিয়েই বলবৎ
হব। সেই স্মৃতিত আছে যে, ব্যাসে যমু, বশিষ্ঠ, কশ্যপ, গর্গ
গৌতম, উনশ, অত্রি, বিষ্ণু, সংবর্ত, দক্ষ, অঙ্গিরা, সাতাতপ,
হাবীত, যাজ্ঞবল্ক্য কাত্যায়ন, প্রভেতস, আপনস্ত, শঙ্কর আদি ঋষি
সকলক পবাসব ওন্দলৈ লৈ গৈ সকলোবে স্থির কবিলে যে
কলিত পবাসব স্মৃতিয়েই গ্রাহ হব। পুস্তিকাব তাও পৃষ্ঠত যি সকল
বাকা অরতাবণা কবা হৈছে সেই বিলাক বেদ বোলক বা সংহিতা
বোলক, সত্য ত্রেতা, দ্বাপর যুগর কাবণেতে দিমান, কলির নিমিত্তে
নহয়। এতেকে প্রভুয়ে পবাসব বচন অরতাবণা কবাহে বিধেয় আছিল।
ভামাদি বহনবোব অরতাবণা কবা লিখকক ভগবান যমুয়েই দোষী
নাবাস্ত কবিছে। সত্য, ত্রেতা, দ্বাপর যুগর দশ শাস্ত্র কণা গোব লেখি
চাৰি সন্ন্যাস গোসাই সকলক ভিতবত বেচি প্রাপ্তিপাতিগীল আক
মাননীয় শ্রীশ্রীআউনী আটীয় সত্র-বিলাক গান্ধারী প্রভব অভিমত
বোলা কিতাপ ধনি তেলপানী সত্রব সত্রাধিকার প্রভূব চতুৰাই
প্রকাশ কবাই নিবন্ধব চোজা শূদ্র জাতিব অগত সকলোবে
দেখাকৈ দাঙি ধৰিছে। প্রভুসকলে যেনেকৈ শূদ্র জাতি জহব নামে
যায় বুলি ভয়ত জাতি যমুহন সেই দবে পবাস দেৱেও কলিত
চবিয়ে জাতিব ভিতবত ব্রাহ্মণ জাতিয়েই “জ” ঘাইকৈ শূদ্র
জাতিয়ে “অজ” চব বুলি শঙ্কা কবি ব্রাহ্মণ জাতিব ওপৰতে
দেশব ধর্ম, সমাজ, বিবাহ, ভুক্ত অদি সকলো নহত থাকিব, ব্রাহ্মণ
জাতিব পবাই দশব কল্যাণ আদি সাধন হব বুলিয়েই সেই ত্রকাংজ
ব্রাহ্মণী পবাস দেৱে ঋষ সকলক সভাত আশোচনা কবাই

পবাসব সংহিতা বেদ পঢ়াব কবিলে কিন্তু কলিব ব্রাহ্মণসকল
স্বার্থব বিবোধে যোৱাত তালৈ আওকান কবি আন যুগব ভামাদি
হোৱা কথা অরতাবণা কবব লগাত পবিছে। স্মৃত মতে ব্রাহ্মণেই কেউ
জাতিব গুরু, ব্রাহ্মণেই কলিব মূর্তি, ইপিণে পবাসব সংহিতাত ব্রাহ্মণ
সকলে হালবোৱা, বিধবা বিবাহ কথা বিধান দিমা আছে আক ব্রাহ্মণ
সকলক নিবন্ধ কর্মদেগাক নিমদ্রুপে বর্ণোৱা আছে। কিন্তু
প্রভুসকলে এহবিলাক উস্থাপন কবি ব্রাহ্মণসকলক বাটলৈ
আনিবলৈ বোধ কবো যত্ন কণা নাই। কিয়নো তেনে কবিলে
কিছানি দক্ষব যন্তত দিয়া নন্দাব শাপ আক বাব আগত বিভিষণে
শোব: শপত অর্থাৎ “যদি প্রতাবণা কবিছো কলিত ব্রাহ্মণ হম”
হষ্ট হয়।

শূদ্র-পবাসব ১২ আ: ৩২—

শূদ্রাঃ শূদ্র সম্পর্কঃ শূদ্রেনহু সহাসনম্।

শূদ্রখজানাধমশ্চাপি জন্তুমপি পাতয়েৎ॥

ফল-গুনঃ দ্বাদশ জন্মানি, দশ জন্মানি শূকব।

অর্থাৎ শূদ্রব অন্ন, শূদ্রব লগত সম্পর্ক, শূদ্রব লগত সহবাস,
শূদ্রব পাবা জ্ঞান লাভ এহবিলাকে আতি উৎকৃষ্ট ব্রাহ্মণকো
পাতিত কবে। তাব ফলত ব্রাহ্মণ মাৰ ১২ জন্ম শব্দন আক ১০
জন্ম গাহনি হব লগাত পবে। আক—

দক্ষিণাস্ত যো বিপ্রঃ শূদ্রস্ত জুহুয়াক্রবিঃ।

এ ক্ষণস্ত যোচ্ছদ্রঃ শূদ্রস্ত ব্রাহ্মণো ভবেৎ॥—৩৩ ঐ

অর্থাৎ দক্ষিণা নৈ ব্রাহ্মণে শূদ্রব কাণে হাম কবিলে ব্রাহ্মণ
জন শূদ্র আক শূদ্র ব্রাহ্মণত পাবণত হয়।

সমুত্ত আছে।—

যোহন্ত ধর্মযাচষ্টে যশ্চেবাদি শতিএতম।

সোহসং বৃন্তংনাম তমঃ সহতে নৈবমজ্জতি ॥

অর্থাৎ যি ব্রাহ্মণে শূদ্রক ধর্ম উপদেশ দিয়ে বা চাক্ষুষ্কণ আদি ব্রত কবিবলৈ কর সেই ব্রাহ্মণ শূদ্রেৰে সৈতে অসংবৃত্ত নামক ঘোৰ নবকত পৰে।

এতেকে এই বিলাক শ্রুতি স্মৃতিৰ বচন পালন কৰি ব্রাহ্মণ আৰু গোঁসাই সকলে নিজে প্রকৃত ব্রাহ্মণ হৈ শূদ্র জাতিক ধর্মৰ পৰা বিবৃত কৰাই নিজৰ আৰু শূদ্রৰ প্রকৃত উন্নতি সাধন কৰাহে কৰ্ত্তব্য।

হিন্দু-গমাজ-দেহৰ মূৰ হৈছে ব্রাহ্মণ। সেই মূৰতে যেতিয়া বিঘিনি ঘটি মস্তিষ্ক বিকাৰ গ্ৰস্ত হৈছে দেহৰ অন্ত্যন্ত ভাগ কেনেকৈ সুস্থ হৈ থাকিব পাৰে? সেই বিকাৰ শুচাবৰ কাৰণে ত্যাগী, দেশ-হিতৈষী, নিরাপী, পণ্ডিত, পতিতৰ বন্ধু, সংকুলোদ্ভৱ বয়োবৃদ্ধ ধৰ্ম্মাধিকাৰ শ্রীশ্রী গড়মুড়ীয় প্রভূৱে ২০১২০ বছৰৰ আগৰে পৰা নানা শাস্ত্র আলোচনা কৰি যি কিতাপ আদি প্রচাৰ কৰিছে সেই প্রচাৰ কাৰ্য্য আৰু যুক্তি সমন্বয়যোগী হৈছে বুলি অনেকে মানিছে বা মানিবলৈ বাধ্য হৈছে। প্রমাণ স্বৰূপে বৰপেটা নামঘৰত অন্ত্যজসকলৰ প্রবেশ—তেতিয়া এই জনা প্রভূৱে বৰপেটা আৰু আনৰ পৰাও কত কটু বাক্য আৰু অপব্যৱহাৰ পাব লগা হৈছিল। কিন্তু তেতিয়া বৰপেটা নালাগে অসমৰ সকলো সৰুই এই কথা মানি লব লগাত পৰিছে। কিছু দিনৰ আগতে শাস্ত্রৰ যুক্তিৰে এই জনা প্রভূৱে ব্রাহ্মণসকলক হাল ধৰণ কবিবলৈ পৰামৰ্শ দিছিল। তেতিয়া সকলোৱে তেখেতক উপলুঙা কৰিছিল কিন্তু এতিয়া অনেক

ব্রাহ্মণে হাল বাই হুই এটা কৰি ব্রাহ্মণে হাল বাব পৰা বেদ-শাস্ত্রৰ বচন প্রচাৰ কৰিছে। আৰু আন নালাগে ভাৰতৰ বৰলাট চক্ৰবৰ্ত্তী আচাৰ্য্য শ্রীবাজাগোপালেও নাঙলৰ কুটিত ধৰিছে বুলি বদৰ পোৱা হৈছে। যি জনৰ বিৰুদ্ধে সত্ৰ-সজ্জাই যি আদৰ্শ বিপৰ্য্যয় পুস্তিকা প্রচাৰ কৰিছে, কোনোজনে দোষাশয় পুস্তিকা লেখি জীৱন-মৰণ পণ কৰিবলৈ আগ বাঢ়িছে সেই সকলোও অনিচ্ছা সত্ত্বেও সভা-সমিতিত গড়মুড়ীয়া জনৰ কথা প্রশংসা কৰা দেখা যায়। স্বাভাৱিকতে মহত্ব গুণ-গবীয়া নিচে পৰেহে লোকে উপলব্ধি কৰে। শীকুফই গোটে-জাতীৰ উপদ্রৱত সাণবৰ মাজলৈ গৈ দ্বাৰকাত বসতি কৰিব লগাত পৰিছিল; তেখেতৰ ভাগবতী ধৰ্ম্ম প্রথমে ব্ৰহ্মৰ যুৱতী আৰু লগৰ গবগীয়া লৰাই মানি লৈছিল, পিচত গোটেই ভাৰতে মানিব লগাত পৰিছিল। সেইদৰেই মহাপুৰুষ শ্রীশঙ্কৰ দেৱেও গোটে-জাতীৰ অত্যাচাৰত অসম এৰি বেহাবলৈ যাব লগাত পৰিছিল আৰু তেখেতৰ প্রচাৰিত ধৰ্ম্ম প্রথমতে মানি লৈছিল তেখেতৰ ঘৰত থকা মঙ্গলজয়, পদ্মানন্দ আদি জনদিয়েক আঠৈয়ে আৰু চণ্ডী, মাদৈ, মালতি আদি পৰিচাৰীকা আই-সকলে। এতিয়া সেই ধৰ্ম্ম বস্তু সকলোৰে গ্ৰহণীয় হৈছে।

উল্লিখিত পুস্তিকাৰ ১০ পৃষ্ঠাত থকা কেৱল হৰি পূজক হলেই……ইত্যাদি।—হৰি পূজকক পূজাবী বুলি যদি কোৱা হয় তাত কবলৈ একো নাই, কিয়নো সি এখন নিষয় মাজ। যদি “কেৱল বৈষ্ণৱ বা ভকত হলেই” বোলা হলে কবলৈ বহুত আছিল আৰু আগতে কৈয়ো অহা হৈছে। প্রহ্লাদৰ তুল্য অদ্বিতীয় ভক্তক উপদেশ দিওঁতে “সদায় শুনিবা মোৰ কথা। মোৰ কপ চিন্তনা নপথা। কীৰ্ত্তনে পলাইবে পাপ চয়।” কৈ পিচত “প্ৰেত

ক্রিয়া" কবিরলৈ আদেশ দিয়া কণাটোত "প্ৰেত ক্ৰিয়া"ক
অথ বুজাই দিয়া হলে ভাল আছিল। সেই যুগৰ ধৰ্ম দান বা
ধাৰণা বা তপস্যা ক'বলৈ কিয় নকলে? সেইদৰেই কংসৰ
মৃত্যুত সেই যুগৰ ধৰ্ম দান বা পূজা নকৰাই শ্ৰীকৃষ্ণই কিয় প্ৰেত
ক্ৰিয়া কৰোৱালে? ইয়াৰ বুজিবলৈ বাকী নথকা উত্তৰ কীৰ্ত্তন
সহস্ৰ নাম বৃত্তান্তত পোৱা যায় আৰু ঘটনাটোও বোধ হয়
সকলোৱে জানে।

সহস্ৰ নাম বৃত্তান্ত (কীৰ্ত্তন)

চতুৰ্ভুজ শঙ্খ চক্ৰ গদা-পদ্মপাণি।
দেৱক গৰ্বোধি হেন বুলিলন্ত বানী ॥
তুট্ঠ ভৈলো আমি কবিনোচো প্ৰতিকাৰ।
আপুনি মনুষ্য হুৱা হৈবো অৱতাৰ ॥
তোমৰা সবক পূজা কৰিবো বিশেষ।
ভেনেসে পূজবে নবে পাৱা উপদেশ ॥
দেৱক পূজবো যজ্ঞ কৰিবো বহুত।
ভেবে মোৰ নাম ধৰ্ম হৈদেক গুপ্ত ॥
এহি বুলি ত্ৰিদশক ভকতবৎসলে।
বহুবিধ ৰূপ ভৈল পুণিবী মণ্ডলে ॥
বধুকুলে বাম স্ত্ৰ ভৈল অৱতাৰ।
যজ্ঞ কৰি দেৱৰ সাধিলা উপকাৰ ॥
প্ৰাধে শিৱগণক কৰিলা মন তোৰ।
ব্ৰাহ্মণকো দান দিয়া কৰিলা সন্তোৰ ॥
দ্বাপৰ যুগত যদুকুলে অৱতাৰি।
কৃষ্ণ বাম ৰূপে পৃথিবীৰ ভাৰ হৰি ॥

দেৱ ব্ৰাহ্মণক পূজা কৰিলা অশেষ।
সকল জগতে লৈল কৃষ্ণ উপদেশ ॥

ভগৱানে শিৱক কলে—

আমাৰ বচনে তুমি হেন কৰিয়োক।
শাস্ত্ৰ কৰি গজুগ্ৰন গোত বঢ়ায়োক ॥
আগমত দেখ'য়োক সংসাৰৰ সুখ।
তাক দেখি হোৱে যেন আমাত বিম্ব ॥
আমাৰ ভক্তি পহু গবে হোক চৰ।
আন দেৱ পূজাত সৰাণো হোক মন ॥

শিৱই কলে—

যদি হেন তোমাক আগমে কৰো চৰ।
ভেবে মোৰ পাতোক হৈনেক অমোচন ॥

...

মাধৱে বোলন্ত শুন শঙ্কৰ সম্প্ৰতি।
মোৰ নাম লৈলে পাপ যাইব অধোগতি ॥
বহুকৰ কন্দলি কহিলা হেন গাৰ।
বাম নাম বিনে নাই সংসাৰ নিস্তাৰ ॥

মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে ঘোষাতো লৈপিছে—

পৰম অমূল্য বস্তু হৰিব নামৰ পেড়
অতি গুপ্ত স্বৰূপে আছিল।
লোকক ৰূপায়ৈ হৰি শঙ্কৰ স্বৰূপে আদি
মুণ্ড ভাঙ্গি সমস্তকে দিল ॥

হৰি নাম প্ৰেম বস অমৃত নিধিক বাস্কি
 গুপ্ত কৰি থৈল দেৱ গণে।
 দয়ালু শব্দে পাই তুলি মুণ্ড ভাঙি দিল
 সুখে পান কৰা সৰ্ব্বজনে ॥

হৰিনাম গুপ্ত ভৈল মনুষ্যত পূজা বৈল
 বুলি বঙ্গ কৰে দেৱ গৰ্ব।
 হেন হৰি নাম ধৰ্ম শব্দে বিদিত কৰি
 চুব কৈলা দেৱতাৰ গৰ্ব ॥

বেদৰ বিহিত যত আছে ধৰ্ম সংসাৰত
 সবে হৰি নামৰ কিঙ্কৰ।
 হেন জানি যিটো জনে নামৰ কিৰ্ত্তন কৰে
 সেহিসে পৰম সাধু নব ॥

হিবন্যকশিপু আৰু কংসৰ প্ৰেত কাৰ্য্য কৰোৱা মন্ত্ৰবিলাক
 লেখক প্ৰভুৱে দিয়া হলে কিজানি মানিব লগাত পৰিল হেতেন
 আৰু প্ৰহ্লাদ, বলি, ব্ৰহ্মা, নাৰদ আদিৰ প্ৰেত ক্ৰিয়া কৰা লেখা
 হলে বৰ ভাল হগহেতেন। কিন্তু এইটো ধুকপ যে বঙ্গদেশৰ
 বঘুনন্দন বা গিতান্দৰ দেৱৰ প্ৰেত কোমুদী বা শ্ৰাদ্ধ কোমুদীৰ
 তেওঁবিলাকৰ প্ৰেতকাৰ্য্য কৰোৱা হোৱা নাই। এই তিটি কথাৰ
 উপাহবণ দি নৃসিংহ গোমাই আৰু কৃষ্ণ গোমাইৰ হতুৱাই প্ৰেত
 ক্ৰিয়া সুধাৰণ প্ৰকাশ কৰি লোক সমাজত নামক লুপ্ত কৰা
 হৈছে মাথোন। ওপৰৰ পদ্যনি সমালোচনা কৰিলে লোক
 সমাজে দেখিব নাম বস্তু ডাঙৰ নে প্ৰেত ক্ৰিয়া ডাঙৰ, কোনটো
 কৰা যুগত। নামজুই জটায়ুৰ প্ৰেত ক্ৰিয়নো কেনেকৈ কৰিলে?

কীৰ্ত্তনৰ নাম অপৰাধত আছে—

ধৰ্ম হোম ব্ৰত তীৰ্থত প্ৰান। যতক আছে মহা যজ্ঞ দান।
 আৰু এবে কৰে নামক গৰি। কতনো যাতনা ভুঞ্জিবে মৰি॥
 হৰি নামে নামে নামে নিশ্চয়। মোহোৰ জীৱন নাৰদে কয়॥
 নাৰদে দিলন্ত তিনি কতনা। নমানিবে আৰু কোননো লপা॥
 নাৰদৰ বানী শিলৰ বেগা। বৃহত নাৰদী বিছাৰি দেখা।

দশমৰ উপদেশ বিলাকত শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱে কি মত প্ৰকাশ কৰিছে
 তাক শ্ৰীমুত বামেশ্বৰ বক্সাৰ দ্বাৰা সংগৃহীত “শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ বানী
 ১ম খণ্ডত পোৱা যায়।

প্ৰভুদেৱৰ কথাৰে ধৰি লোৱা যাওক যে সত্যযুগত হিবন্যকশিপু
 আৰু দ্বাপৰত কংসক প্ৰেত কাৰ্য্য কৰি উদ্ধাৰ কৰিলে কিন্তু
 কলিৰ আদিত জন্মোজয়ে যজ্ঞ কৰোতে ব্ৰহ্মৰথ কথাত বাস আদি ধৰি
 সকলে জন্মোজয়ক ব্ৰহ্মৰথৰ প্ৰায়শ্চিত্ত নকৰাই কিয় মহাভাৰত
 প্ৰৱণ কৰিলে ব্যৱস্থা দিলে “ভুগলক সুধিব পাবিনে?

ভাগৱতৰ টিকাকাৰ শ্ৰীধৰস্বামী মহা বৈষ্ণৱ। কবিবৰ ভট্টদেৱে
 কথা গীতাৰ পাতনিত কৈছে “আমি শ্ৰীধৰ টিকা মতে কথা
 নিবন্ধিবো। কাৰণ শ্ৰীধৰী ভক্তি মাত্ৰ নিকৰণ কৰে।” মহা বৈষ্ণৱ
 ভাগৱতকাৰে ভাগৱতৰ বাণীত দৈত্য অসুৰক প্ৰেত মাৰ্গে পঠিৱাই
 প্ৰৱণ কীৰ্ত্তন নিশ্চল নাম বস্তুক সকলো ধৰ্মৰ ওপৰত ঠাই দিছে;
 চমুকৈ কবলৈ গলে বৈষ্ণৱ অৰৈষ্ণৱৰ প্ৰভেদ দেখুৱাই ভাগৱতৰ
 মাহাত্ম্য প্ৰকাশ কৰিছে। হিবন্যকশিপু দৈত্য আৰু অসুৰ
 প্ৰভাৱ সম্পন্ন। এওঁবিলাকৰ প্ৰেত কৰ্ম কৰোৱালে কিয়? যি
 ভাগৱতৰ কটাক্ষত প্ৰকৃত পালন সংহৰণ হয় সেই ভাগৱত বস্তুক
 ভূতি প্ৰাৰ্গনা নকৰি অকৃতজ্ঞ হৈ গালি পাৰি আন দেৱদেৱীৰ পূজা

পাতল কাবাব কল পেত মার্গে গৈ যাতে যম-যতনা
ভোগ কবিব পাবে সেই বাবে পেত কার্য্য কবোৱালে। ইপিনে
ভগবন্তৰ নিজ মুখৰ বাণী গীতা ভাগবত-মহা যুগা নৈকায়সকল
আগত প্ৰণাম কৰি মানবকপী দ্বৈত স্বৰূপ গুৰুসকলৰ মুখে
সুগম পথ-শব্দ, ভজন, মালা-মন্ত্ৰ, সকলোৰে মূল নাম বস্তু-
বিতৰণ কৰাই জীৱন নিস্তাৰৰ উপায় দিলে। তেনে গুৰুসকলে
সকলো শ্ৰুতি স্মৃতিৰ শিবোত্তৰ ভাগবতৰ নাম সিংহক লুপ্ত কৰি
ভৰ্ক শাস্ত্ৰ ৰূপ পাপ হস্তিক শিষ্ট সকলৰ সমাজত আৰু মনত
যেনি দিছে ইয়াত কৈ আচৰিত আৰু কিবা হব পাবে নে?

পুস্তিকাৰ ১৫ পৃষ্ঠাত নাম কীৰ্ত্তনেৰে শ্ৰদ্ধা কাৰ্য্য কৰা শাস্ত্ৰৰ
বিধান নহয় বুলি গীতাৰ দুটি শ্লোক উদ্ধাৰ কৰি সপ্ৰমাণিত কৰিছে।
সেই গীতাৰ ১৭শ অধ্যায়ত প্ৰভু ভট্টদেৱে লেখিছে—“শ্ৰীকৃষ্ণ হৈ
অৰ্জুনক কৈছে বেদৰ প্ৰসিদ্ধ তিনি বিধ মন্ত্ৰ পৰমাত্মাৰ নাম,
বিগুণকো সন্তুণ কৰিবাক পাবে। যি তিনিবিধ মন্ত্ৰে ব্ৰাহ্মণ বেদ
বস্ত্ৰক সন্তুণ কৰি পবিত্ৰ কৰিছে। ইন্দানিক তিনিয়ো মন্ত্ৰৰ
প্ৰত্যেকে প্ৰস্তুত কহন্ত। ভগবন্তৰ নাম মন্ত্ৰক উচ্চাৰণ কৰি কৰিলে
বেদ বাদীসবৰ যজ্ঞ, দান, তপ ক্ৰিয়াসব বিগুনো সন্তুণ হয়।
দ্বিতীয় নাম কীৰ্ত্তন কৰি কৰিলে চিত্ত শুদ্ধ, নিষ্কাম, মুমুক্ৰ কৰায়।
তৃতীয় নাম লৈয়া কৰ্ম্ম সব কৰিলে সবাকৈ শ্ৰেষ্ঠ কৰে। পৰমেশ্বৰৰ
নাম কীৰ্ত্তনে কৰ্ম্ম সব শ্ৰেষ্ঠ হৈব তাক কি বুলিবো। এতেকে
অতি প্ৰসিদ্ধ ভগবন্তৰ নামসকল কৰ্ম্মৰ সদগুনৰ অৰ্থে কীৰ্ত্তন
কৰোক।” এই তিনি বিধ নাম হৈছে ঐ, তৎ, সৎ। গঙ্গাৰ শাল
শিঙি ধৰাতকৈ বো বাহু ধৰিলেহে সকলোৰে ব্যৱহাৰ কৰিব
পাবে।

আৰু সেই শ্লোক আৰু তাৰ ভাৱনি ঘোষাটি সম্পৰ্কে কবলৈ
হলে বতাবলীত লেখিছে।—

চাৰিবেদ অষ্টাদশ স্মৃতি নিবন্তৰ।

এই হৈ চক্ষু জ্ঞান ব্ৰাহ্মণ সবৰ॥

তাকে বুলি কনা যাব এক চক্ষু নাই।

হইকো নজানিলে অন্ধ বুলি সমুদায়॥ ১৮৯॥

এতিয়া শ্ৰুতি শব্দে চাৰিবেদ, কিন্তু ঘোষাত আছে যে “চাৰিযো
বেদৰ চাৰি অক্ষৰ, ব্ৰহ্মাদেৱে সাৰ কাটি আনি, পৈলা নাবায়ণ
বেকত কৰিবা বাণী”। এই নাবায়ণ নাম বেদৰ সাৰ, বেদান্ত
উপনিষদৰ সাৰ, শিবোত্তৰ মন্ত্ৰ, যাক গীতা ভাগৱতে পৰমাত্মাৰ
নাম বা পৰম ব্ৰহ্মৰ নাম বুলি কৈছে আৰু সেই নাম সেই হৰি
ভাগৱতে কৈছে—সৰ্বশ্ৰুতি শিবোত্তৰ ভাগৱতান্যে হৰি নাম
সিংহো নিবাজতে। হৰি নামে সদাশিৱকো তানিলে অজামিলকো
তানিলে অত্ৰ কি কথা। শ্ৰুতিৰ আজ্ঞা বা বেদৰ বাণী অত্ৰান্ত।
কিন্তু স্মৃতিৰ আজ্ঞা সকল শ্ৰুতিৰ লগত নিমিলিলে গ্ৰাহ্য নহয় তাক
ওপৰতে দেখাই অহা হৈছে কিয়নো নানা ঋষিৰ নানা মত।
প্ৰতিজন ফালে চালে দেখিলে নামে তাৰিব
পাবে নে নোৱাৰে।

পুস্তিকা খনিত হৰি কীৰ্ত্তনীয়াকলক বা তেনে হবলৈ
উপদেশ দিয়া সকলক শ্লোক এটি আৰু ঘোষা এটি উদ্ধাৰ কৰি
পাৰ্শ্বত সাজিবলৈ প্ৰচেষ্টা কৰিছে কিন্তু দৰাচলতে পাৰ্শ্বত কোন
আৰু কোনে বেদ পথ পৰিহাৰ কৰিছে আৰু হৰি নামক ধৰ্ম্ম
অৰূপে ব্যৱহাৰ কৰিছে তাক তাৰি চোৱা উচিত। বেদে

ব্রাহ্মণ কৃত্রিয়, বৈশ্যব হকে চাৰি আশ্রম, বেদে—ব্রহ্মচৰ্য্য, গ্ৰাহ্য, বানপ্রস্থ আৰু সন্যাস বিহিছে আৰু ব্রাহ্মণৰ দহ সংস্কাৰ, কৃত্রিয়ৰ চয় ইত্যাদি প্ৰথাৰে সংস্কাৰ বিহিছে। বিশেষকৈ ব্রাহ্মণসকলৰ বাবে বিধি আৰু নিষেধ স্পষ্ট ভাৱে বেদে বিধান কৰিছে। ইপিনে শাস্ত্ৰত লেখিছে—

পাৰশুৰোমে নিন্দে বেদৰ বাণী ॥

হৰিভকতক যিজন হানে। বুজি বেদৰ অৰ্থ বিনাশে ॥

বুজি বেদ অভিপায় শুচ। কৰ্মক কৰিব নজানে মুঢ় ॥

বুৰ্হ হয় বোলে মই পণ্ডিত। নষ্ট কৰি কুৰে আনৰো চিত।

শাস্ত্ৰত তদ্বৰ চম পটলত লেখিছে—

বিষ্ণু ভক্তিঃ সমাসাদ্য পশুঘাটং সমাচৰণ।

কৃষ্ণাত্ম দেৱতা পূজাং ভ্রষ্টে ভবতি নিশ্চিতং ॥ অৰ্থাৎ যি

বিষ্ণু ভক্ত হৈ পশু-ঘাট আৰু অন্য দেৱতা

পূজা কৰে বা কৰায় সি ভ্রষ্ট হয়।

পঞ্চ বাতত লেখিছে—

গৃহনাতিভক্তো ভুলান কৃষ্ণ মন্ত্ৰক বৈষ্ণবাং অবৈষ্ণবাং গৃহীত্বাচ

হৰি ভক্তি নবৰ্দ্ধতে ॥ ১২ ॥ চাণ্ডালাদপি পানী গঃ শ্ৰীকৃষ্ণ বিমুখো

নবঃ। নিম্ফলং ভক্ত্যৰ্থ কৰ্ম নাৰ্হিকাবী চ কৰ্মনাঃ ॥ ১৩ ॥

অৰ্থাৎ ভক্ত আৰু বৈষ্ণৱৰ পৰা ভক্তি আৰু কৃষ্ণ মন্ত্ৰ গ্ৰহণ কৰিব।

অবৈষ্ণৱৰ পৰা লৈ ভক্তি বৃদ্ধি নহয়। কৃষ্ণত বিমুখ লোক চাণ্ডালত-

কৈও অশ্রম, তাৰ ধৰ্ম কৰ্মত অধিকাৰ নাই আৰু সকলো নিম্ফল।

সেই দৰেই মোৰ পুৰানত লেখিছে যে যি বিলাকে বেদ মানো

বুলি মুখেৰে কয় অথচ কাৰ্য্যত নামানে সেইবিলাক বোধ, জৈন্ত

কাপালিতকৈও অধম কিয়নো সেই বিলাকে স্পষ্টকৈ বেদ নামানো বুলি ঘোষণা কৰিছে।

বুৰঞ্জীৰ কালৰ পৰা আলোচনা কৰিলে দেখা যায় যে শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ দিবসত ব্রাহ্মণ জাতিৰ কিছুমানে বেদ বিধি পৰিহাৰ কৰি গোসাই বা ভকত হল, কিছুমানে বেদ বিধি পৰিহাৰ কৰি শূদ্ৰ জাতিৰ যাজক হল। প্ৰথম দলে ভোৰতাল, ডবা, বৰকাহ আদিৰে নামৰ ধ্বনি ধ্বজা স্বৰূপে আকাশ লম্বা কৰি দাড়ি ধৰিলে আৰু বেদ মতে কোনো ধৰ্ম বা কৰ্মত অধিকাৰ নথকা শূদ্ৰ জাতিক শবণ, ভজণ, মালা, মন্ত্ৰ-তন্ত্ৰ মন্ত্ৰৰ যোগে সহযোগ কৰি নিজেও “আজ্ঞাছেদী দেবী বা পাৰশু হল” আৰু সবল মতি শূদ্ৰ ভক্তিকো তাকে কৰিলে। দ্বিতীয় যাজক জাতিয়েও সেই দৰেই বেদ মন্ত্ৰৰ আৰু কৰ্মত অধিকাৰ নথকা শূদ্ৰ জাতিৰ পুৰহিত হৈ শূদ্ৰৰ প্ৰেত কৰ্মকে আদি কৰি বিজাতিলৈ বিহা সকলো কৰ্ম কৰাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। ব্রাহ্মণ পুৰহিতে শূদ্ৰৰ কৰ্মত শূদ্ৰ মৃতকলৈ উচ্ছৰ্গা দ্ৰব্যবস্তু, কাপোৰ কানি, কাহ, পিতল, কপ, সোণ আদি গ্ৰহণ কৰি চহকি হবলৈ ধৰিলে; আনকি মৃতকৰ অৰ্থে উচ্ছৰ্গা কৰা খালিৰ চাউল খিনিকো মন্ত্ৰৰে অন্নত পৰিণত কৰি সামিষৰ অৰ্থে কিছু মূল্য আদায় কৰি, লৈ যোৱাত পৰিল। কাহ, পিতল টকা-কড়িৰ ভাগো শুক ঘৰলৈ যায়েই এই খিনিতে দুই দলৰ সন্ধি হল আৰু পুৰহিতদলো তথৈবচ হল।

যি সকল শূদ্ৰ জাতীয় বুলি আজিয়ো পৰি গণিত হৈ আছে। সেই সকলৰ যি সকল শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ দিনৰ পৰা ক্ৰমান্বয়ে মহন্ত গোসাই হৈ আছে সেই সকলৰ পুৰুষীয়সকলে বেদ বিধিৰ আচল খিনি বক্ষা কৰি কৰ্ম মাৰ্গ পৰিহাৰ কৰি একনিষ্ট ভাবে

নাম ধর্ম বস্তু আশ্রয় কবি মহন্ত বা গোসাই চৈছিল। সেই সকল অমূল্য সকলে পূর্বীয় সকল সন্তাচার বিলাক কালে পিঠি দি দেশে-বিদেশে ইচ্ছানুযায়ী আহাব বিচাৰ কবি ছবি মাজ পাব চলন-ফিবণ আদিও পৰিবৰ্ত্তণ কবি আক শূন্যে নিবিদ্ধ শ্রুতি স্মৃতিৰ কৰ্মমার্গত প্রবৃত্ত হৈ অনেকেই পূর্বীয় সকলৰ প্রথা পৰিচাৰ কৰিছে কিন্তু ইপিনে গোসাই বা মহন্ত বুলি পৰিচয় দিবলৈ এৰা নাই। আজি পায় ৪০০ বছৰ আগতে লিখা ঘোষা কেইটি যেনে 'হবি নাম ধ্বজ কবি ...। মাধৱে বোলন্ত শ্রুতি স্মৃতি...।' আজিকালিৰ দশাহ অশৌচ পালন কবি নাম কীৰ্ত্তনীয়া হোৱা বিলাকত প্রয়োগ কৰিবলৈ বুলি শ্রীমাধৱদেৱে গেথি যোৱা নাই। তেখেতৰ দিনতে কোনো কোনো অমূল্য লোক গুৰু হোৱাত তেখেতে অনুতাপ কৰি এনেকৈ লেখিছিল যে—

নজানে শাস্ত্রৰ লয় যেহি আসে তাকে কয়

ছেদিনাক নপাবে সংশয়।

গুৰু বোলাই তথাপিভো কুন্নিয়া লোকৰ মাজে

মান্ত সতকাৰ খুজি লয়॥

সেই দৰেই হবি নাম ধ্বজ কৰা আক উদাসিন হৈ বেদ পথ পৰিচাৰ কৰা গোসাই ভকত সকলৰ প্রাৰ্ত্তাৰ বেচি হোৱা দেখিহে তেখেতে ভেনে কণা ঘোষাত বোধ হয় ঠাই দিব লগাত পৰিছিল।

এতিয়া সকলো কথা ভালকৈ আলোচনা কৰি চালে শ্রুতি স্মৃতি মানি চলা, বেদ পথ পৰিচাৰ নকৰি পাৰও নাহোৱা লোক গোসাই মহন্ত সকলৰ ভিতৰতো নহল। মহাপুৰুষ সকলৰ শাস্ত্র

নাম মন্ত গ্রহণ কৰি সকলো ধর্মৰ বজা নাম বস্তুত আশ্রয় কৰি হবি কীৰ্ত্তনীয়া সকলে ব্রাহ্মণ জাতিৰ, গোসাই মহন্ত সকলৰ আক সমাজৰ হিত কামনা হে কৰিছে, তেওঁবিলাকৰ বিবাদ আচৰণ কৰা নাই। যদি "সকলো ধর্মৰ ওপৰে বসিয়া হবি নাম প্রকাশ" বৰ্ণ শ্রম ধর্ম যত বাৰ যেনে বিধি আছে। তাৰ সে কেৱল অধিকাৰ॥ হবিনাম কীৰ্ত্তনৰ না'হকে নিয়ম একো। এতেকেসে ধর্ম মাঝে মাঝে হবি কীৰ্ত্তনীয়া সকল আজা ছেদী, দেখী পাৰও কেতিয়াও তব নোৱাৰে বন্ধ "হুই নাও হুই ভবি" হোৱা সকলক হে সেই দোষে চুব পাবে বুলি অনুভৱ হয়। চাৰিয়ো যুগত প্রবৰ্ত্তিত হোৱা ব্রাহ্মণ ১০ দিনীয়া আক শূদ্ৰ ৩০ দিনীয়া অশৌচ পালনৰ স্মৃতি বচন ৪ দিনত ব্রাহ্মণ ৮ত্থী কৰি শূদ্ৰই ১০ দিনত দহা কৰি মতা-সমাবেশে বাইজ চপাই অশৌচীয় বস্তু অশৌচীয় বস্তু কেনেকৈ সৈধক অৰ্পণ কৰে আক ব্রাহ্মণ, ভকতকে আদি কৰি সকলোৰে গ্রহণ কৰে তাক প্রভুসকলে স্মৃতিৰ বচন বা স্মৃতিৰে বজাই দবনে?

পুস্তিকাৰ ১৮ পৃষ্ঠাত নতুন বিধান এখনি সমাজত সমর্থন কৰি লবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া আছে। সেই পুস্তিকাৰ প্রকাশকৰ নিবেদনলৈ মন কৰি চালে দেখিব যে ১৯৩৫ চনৰ আগৰে পৰা ব্রাহ্মণ-কৰ্মদেৱ সন্তানলৈকে নানা শাস্ত্র সমালোচনা কৰি পণ্ডিত সকলৰ সমর্থনুযায়ী এক পথ অৱলম্বন কৰিছে। সেই পথ মন্ত পৰাশৰ স্মৃতিৰ ১২ অধ্যায়ৰ ১১১, ১১২ বচনে সমর্থন কৰিছে। এতেকে আন সকলেও সেই পথ অৱলম্বন কৰা বাঞ্ছনীয় শাস্ত্রতো আছে—

বেদৰ নিহিত যত আছে ধর্ম সংগত, সবে হবি নামৰ কিঙ্কব।

(হেন জানি) কুখ্যা পাবও, সংবাদ বিবাদ, পক্ষত অতি নিষ্ঠুর।

বাম কৃষ্ণ নাম বজ্রক প্রহাৰি, কৰা তাক মধিমূৰ ॥ বেদত
যদিও ৪টা জাতি নিকৰণ কৰিছে ২টা জাতিয়েহে প্রধান্য লাভ
কৰিছিল—ব্রাহ্মণ আৰু ক্ষত্ৰিয়। ক্ষত্ৰিয়সকলে বাক্য জয় কৰি
ধন-সোন গোটাই, যজ্ঞ কৰে ব্রাহ্মণসকলে পুৰোহিত হৈ দান-
দক্ষিণা গ্ৰহণ কৰে। পৰাক্ৰমী বৈশ্য আৰু শূদ্র সকলো ক্ষত্ৰিয়
বুলি পৰিগণিত হয় আৰু তেওঁবিলাকেও ক্ষত্ৰিয়ৰ দৰে বজা হৈ
যাগ-যজ্ঞ কৰায়। ক্ষত্ৰিয়বিলাকে কৰা বেদৰ উপনিষদ ব্রাহ্মণ
সকলে গ্ৰহণ কৰিছে। এই সময়ে আলোচনা পূৰ্বে বাহি আৰু
প্ৰদীপিকাত সন্দৰূপে হৈ গৈছে। সেই দৰেই শঙ্কৰী যুগত মহা-
পুৰুষসকলে অসমত দুটা জাতি মাত্ৰ গঠন কৰিছিল—গুৰু আৰু
ভকত। লোকসকল জাতি-বৰ্ণনিৰ্দ্ধিষ্টে মহাপুৰুষৰ পদ্ধতি মতে
প্ৰথমে শৰণীয়া হৈ ভকত জাতিত অন্তৰ্ভুক্ত হয়, পাচত গুনাহু-
মাৰে গুৰু শ্ৰেণীলৈ উঠে। সেই সময়ত এই পদ্ধতি লৈ মহা মহা
পণ্ডিতৰ লগত চাৰিওফালে বজা ঘৰে, প্ৰজাঘৰে গোচৰ তৰ্ক বাদ
আদি হৈছিল পণ্ডিত সকলে বেদাদি বৈষ্ণৱ শাস্ত্ৰৰ যুক্তি অনুমোদন
কৰিবলৈ বাধ্য হোৱাত প্ৰজাই মহাপুৰুষৰ পদ্ধতি মতে দুটি জাত
গ্ৰহণ কৰি গোমাই বা মহন্ত আৰু ভকত হৈ অমৰত লভি মূল মন্ত্ৰ
বাম কৃষ্ণ আদি নামেৰে সমাজ, ধৰ্ম্ম আদি স্থাপন কৰি গোটেই
অসম উজ্জলিত কৰিলে। আজি সেই মহাপুৰুষসকলৰ স্থাপিত
নাম ধৰ্ম্ম বস্তু প্ৰকাশক আৰু প্ৰচাৰক সত্ৰ সমূহৰ গৰাকী গোমাই
মহন্ত আৰু ভকতসকলে যেনে ভাৱে পালন কৰিবলৈ ধৰিছে
ভাবিলে ঠখ লাগে। চাৰি সত্ৰীয়া প্ৰভু সকলৰ ভিতৰতে এগৰাকীয়ে
পূৰ্ব গুৰু সকলৰ প্ৰথামতে লোক সমাজত নাম ধৰ্ম্ম বস্তুৰ বতল

প্ৰচাৰক অৰ্থে বত্ৰ কৰিব লাগিছে। ইপিনে আন এগৰাকীয়ে নাম-
ধৰ্ম্ম বস্তুৰ অসাধতা প্ৰমাণ কৰিবৰ অভিপ্ৰায়ে লোক সমাজত
প্ৰচাৰকাৰ্য্য আৰম্ভ কৰিছে। তাৰ দ্বাৰাই পূৰ্বৰ গুৰু সকলৰ
গুৰুত্ব, শৰণ ধৰ্ম্মৰ শক্তিৰ লঘুত্ব আৰু গীতা ভাগৱত আদি শাস্ত্ৰৰ
অবমাননা সাধিত হৈছে।

“প্ৰধানক বক্ষা কৰিবলৈ কিছুমান অপ্ৰধানৰ নিত্যান্ত আৱশ্যক”।
এই যুক্তিত কি বুদ্ধিৰ পানি? নাম ধৰ্ম্ম বস্তু জলন্ত স্বৰ্ণ,
স্বপ্ৰকাশ। স্বপ্ৰকাশক বক্ষা কৰিবলৈ কি অপ্ৰধানৰ আৱশ্যক
বজা কঠিন। নিজে নাচাও বুলি চকু যদি নিজে পৰা স্বৰ্ণাক
চাকিলে জগতলৈ স্বৰ্ণ ঢাক নাখায়। জলন্ত প্ৰদীপক চাবলৈ
অজলন্ত প্ৰদীপ নেলাগে।

শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱে তাত্ত্বিক মত গঠন কৰি বৈষ্ণৱ ধৰ্ম্ম প্ৰচাৰ
কৰা আৰু তেখেত যে এজন মহাপুৰুষ, বুলি অভিমত লিখা প্ৰভুয়ে
পাকৰ কৰিছে কিন্তু কি বুদ্ধি বা কোন বৈষ্ণৱ শাস্ত্ৰৰ সাৰ ভাগৰ
অনুমোদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি বৰ্ত্তমানত প্ৰচলিত দহা কাজৰ বিধিৰে
তেখেতৰ তিলনি দহা আদি কয়ত হজন কুকুৰ, দুটা কাউৰী,
প্ৰশানবাগী শঙ্কৰ বীৰভদ্ৰ, ভূত-প্ৰেত দাইনী, যোগিনী, দুৰ্গা ভদ্ৰা
কালী, গছ, নৈ, বিল আদি পূজা কৰি কুহুঘৰ দাসৰ পুত্ৰ শঙ্কৰ
দাসৰ প্ৰেত ক্ৰিয়া কোন পুৰুষিতে মাধৱ দাসৰ তত্ত্বাৱধানত
হবালে তাক প্ৰভুয়ে উল্লেখ নকৰিলে। যিখনি চৰিত্ৰ পুথিৰ কথা
নাম কীৰ্ত্তনীয়া সকললৈ অজ্ঞস্বৰূপ প্ৰয়োগ কৰিছে সেই চৰিত্ৰতে
গোবিন্দীপ্ৰভু উপৰি গুৰুসকল, বামবামগুৰু, গোমাই দামোদৰ,
ধৰিগুৰু, ভাস্কৰগুৰু, গোপালদেৱ প্ৰমুখে প্ৰভুৰ মতে মাহেকীয়া
অশৌছ পালন কৰা শূদ্রীৰ ৩শঙ্কৰদেৱতে শৰণ, ভজন, মাল্যমঞ্জ লৈ

গোসাই হৈ গোমামী প্রভুসকলক শীৰোমণি পাতি থৈ গৈছে, সেই ফেৰিকথা অবতাবনা কবাহলে অল্পব পৰিবৰ্ত্তে মালা বুলি গ্ৰহণ কৰিব পৰা চলহেতেন।

শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰ দেৱৰ চৰিত্ৰত বাৰ নাৰায়ণে তেখেতৰ বহুবে-
কীয়াকৈ "মংগ পশু ছাগ" পৰ্য্যন্ত যোগাব দিয়া কথা উল্লেখ আছে।
সেই বিলাক ভক্তে ব্যৱহাৰ কৰে বুলি জানিছে বাৰ নাৰায়ণে
পঠাইছিল। কিন্তু সেই কথাৰপৰা পাঠকে বজিব লাগিব নে যে
তেখেতৰ উত্তৰাধিকাৰী বলোদেৱ বা ভট্টদেৱে ছাগলী মাৰি
শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰ দেৱৰ বহুবেকীয়া ভোজ দিছিল।

কৰ্মৰ কথা ভাগৱতৰ ৩য় স্কন্ধত বৰ্ণোৱা আছে। ব্ৰহ্মাৰ কথা—
যি সব পামৰে এৰি শ্ৰৱন-কীৰ্ত্তন। সকাম কৰ্মক মাত্ৰ কৰয় যতন।
সি সবক দৈবে তাৰে বঞ্চিতক আতি। মহা মনমতি আতি
ভৈল আত্মাৰাতি ॥ এতি হৰি নাম মাত্ৰ, কলিত থাকিবৈ ধৰ্ম্ম,
আন ধৰ্ম্ম গৰে যাইবৈ তল ॥ আবে শুনা যেন গতি সকাম কৰ্ম্মৰ।
গৃহাশ্ৰম ধৰ্ম্মে স্থিত তয়া যিটো নৰ ॥ বেদৰ পুষ্পিত বাক্য শুনি
মনোহৰ। মনত কোতুকে দ্ৰব্য জোৰাৰে বিস্তৰ ॥ আবন্তয় যন্ত
পাছে নানা পশুমাৰি। দেৱ পিতৃগণক পূজয় অহঙ্কাৰী ॥ অচ্যুতৰ
কথা এৰি কুকথা শুনয়। বেহেন শুকবে বধে বিষ্টাক ভুঞ্জয় ॥

কথা গীতাৰ ১৮ অধ্যায়ত ভট্টদেৱে লেখিছে—কুকৰ কথা—
হে অৰ্জুন, তুমি মোত চিত্ত দিয়া, মোৰ ভক্ত হৰা, মোক পূজা
কৰা, মোকে নমস্কাৰ কৰা।.....এতেকে গত্যা কৰি মই প্ৰতিজ্ঞা
কৰো। তুমি মোক লাভ কৰিবা। তাতো কৰি গুহ্য কহন্ত।
ভক্তিতে মৰে হয় মানি দূৰ বিদ্বাসে নিখিৰ কিঙ্কৰ
ব্ৰহ্মক এৰি মোত এক শৰণ হৰা। এমন হয় কৰ্ম্মত্যাগ

নিমিত্ত পাপ হৈব বুলি শোক নকৰিবা; যাতো মোৰ এক শৰণ পৰ
ভোমাক মই সকল পাপহন্তে মোক্ষ কৰাইম।

এয়ে শ্ৰীকৃষ্ণ দেৱৰ বাক্য, এয়ে শৰণৰ মূল, এই মূলেই
শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰ দেৱৰ শৰণ আৰু অসমৰ প্ৰভুসকলৰ মূলমন্ত্ৰ।

শেষত প্ৰভুৱে ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছে সমাজৰ হিতাকাঙ্ক্ষী
আৰু স্বধীৰুন্দই যেন পিতৃ পিতামহাদিয়ে আৰু পুৰুষীয় সন্ত-মাধু
সকলৰ দ্বাৰা প্ৰবৰ্ত্তিত আৰু আচৰিত ধৰ্ম্মাচাৰ বিলাক সদা সৰ্বদায়
চলাই থাকে ॥ এই থিনিতে প্ৰভুৱে কোন সকল পিতৃ পিতামহ
আৰু কোন সকল সন্ত-মাধুৱে প্ৰবৰ্ত্তন আৰু আচৰণ কৰা ধৰ্ম্মাচাৰ
লৈ আঙুলিয়াইছে তাক স্পষ্টকৈ কৈ দিয়া হেতেন বাইছে তত
পানেহেতেন। অসমৰ বৈষ্ণৱ যুগ প্ৰবৰ্ত্তক সকলৰ শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰ দেৱৰ
পিতৃ ৬কৃষ্ণদেৱ ভূঞা, শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰ দেৱৰ পিতৃ ৬সত্যানন্দ দ্বিজ,
শ্ৰীশ্ৰীগোপাল দেৱৰ পিতৃ ৬বলদেৱ আচাৰ্য্য, শ্ৰীশ্ৰীগোপাল আতাব
পিতৃ ৬কামেশ্বৰ ভূঞা, শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱৰ পিতৃ ৬গোবিন্দ গিৰি।
এতিয়া বৈষ্ণৱ যুগ প্ৰবৰ্ত্তক সকলৰ আচাৰ ধৰ্ম্ম প্ৰজাই মানিব
লাগিবনে, নাই, তেখেতসকলৰ পিতৃ পিতামহ সকলৰ? নাইবা
গদাধৰ সিংহৰ দিনত খেদা থাই পৰ্ব্বতে জজ্বলে থাকি শিৱ
সিংহৰ দিনত ওলাই আহি থান সত্ৰ পাতি গোসাই-মহন্ত হোৱা
সন্তসকলৰ, নাইবা ফুলেশ্বৰীৰ দিনত ৰাজ আজ্ঞা পালন কৰি
বৰাগাপৰ নিচিনাকৈ থাকি পিচত থন ধৰা সন্ত মহন্ত সকলৰ,
নাইবা তাতোৰৈক পিচৰ হাতত পঞ্জিকা লৈ পশ্চিমৰ পৰা অহা
ব্ৰাহ্মণ পণ্ডিত সকলৰ মত অৱলম্বন কৰি ধৰ্ম্মত প্ৰবৰ্ত্তন কৰা
অসমৰ সন্ত-মহন্ত সকলৰ। এই বিলাকৰ ভিতৰত প্ৰভুৱে কোনটো
সমৰ্পন কৰিছে স্পষ্টকৈ কলে ভাল হয়।

শ্রদ্ধা বিধি কবিরলৈ হলে দৈনিক পঞ্জিকা এখনৰ নিত্যক
আৱশ্যক। বঙ্গাল দেশৰ পঞ্জিকা অসমত প্ৰচাৰ হোৱাৰ আগতে
অসমত তেনে পঞ্জিকা থকাৰ সন্ভেদ পোৱা নাই। তাৰ বাহিৰেও
সচলনীকৈ কিতাপ আদি প্ৰচাৰ কৰিব পৰা ছাপাখানা আশঙ্কা
হোৱাও আজি হুশ বছৰেই হোৱা নাই। তেনে স্থলত সতানন্দ
দ্বিজৰ দিনৰ পৰা বঙ্গালী পঞ্জিকা অসমত সোমোৱালৈকে বৈদিক
কৰ্ম বিলাক অসমত কেনেকৈ চলিছিল তাক প্ৰভুৱে ভালকৈ
বুজাই দিব বুলি অনুবোধ জনালে। তাৰ লগে লগে আগৰ দিনৰ
অসমীয়া দৈনিক পঞ্জিকা এখন বাইজৰ আগত ডাঙি ধৰিলে
বাইজৰ সংশয় দূৰ হয়।

পূৰ্বতে কোৱা হৈছে যে বৈষ্ণৱ যুগ প্ৰবৰ্ত্তক সকলৰ দিনৰ
পৰা অসমৰ প্ৰজা দুটা জাতত পৰিণত হৈছিল—এটি ভকত, আনটি
গুৰু বা গোসাই। যেতিয়াৰ পৰা লোক সমাজত শৰণ ধৰ্ম
প্ৰচলিত চল নান কীৰ্ত্তন ভাৱনা সৰাহ আদি কোনো গাওঁ
কোনো সত্ৰতে বাদ নপৰা হল, গুৰুসকলে আচুতীয়া আসন
গ্ৰহণ কৰে আৰু ভকত সকল সচলনী হৈ বহে। তাৰ পিচত
ক্ৰমান্বয়ে গুৰুৰ ভিতৰত বামুনীয়া, শূদিবীয়া, কোন কোন সংহতি,
ভকতৰ ভিতৰত জাত বিচাৰ, সংহতি বিচাৰ আদি হবলৈ ধৰিলে।
যি ধৰ্ম্মই এসময়ত পা পৰাচিত নকৰাকৈ গাবো, ভোট যৱন
আদিকো সামৰিব পাৰিছিল সেই ধৰ্ম্ম আজি কিহত পৰিণত হৈছে
তাক সুকলোৱেই লক্ষ্য কৰিছে।

এতিয়া প্ৰভুৱে যি ধৰ্ম্মৰ কৰ্ম বিলাক কৰিলেও চুৰা হয়, যি
কৰ্মত ভূত প্ৰেত দাইনী যিগিনী আদিৰ পূজা হয় তাকে নৃসিংহ

গোসাই, কৰ্ম গোসাইৰ হতুৱাই প্ৰজলিত কৰি আৰু তাকে সন্ত
প্ৰবৰ্ত্তিত ধৰ্ম্ম বুলি দেশবাসীক আচৰণ কবিলৈ আহ্বান কৰি নাম
হুঁৱৰাব খুজিছেনে?

প্ৰকাশকলৈ নিবেদন।

প্ৰভু, আপোনাক নো কি জনাম; কলেও জানন্তা, নকলেও
জানন্তা। যি জন শ্ৰীশ্ৰীগোপাল আতা যাক মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে
সোঁ হাত বুলিছিল, পূৰ্ব গোপাল বুলিছিল, শ্ৰীশ্ৰীপদ্ম আতাকো
তেখেতৰ ওচৰলৈ গৈ ভক্তি উপদেশ লবলৈ গঠাইছিল, যি জনৰ
প্ৰভাৱত অসমৰ বাতিয়ে কাৰবে পৰ্বতে ভৈয়ামে মহাপুৰুষৰ ধৰ্ম্ম
প্ৰচাৰ হৈছিল আৰু আজিও হৈছে, তেনেজন পুৰুষক কাল সংহতিৰ
প্ৰবৰ্ত্তক পাতি তেখেতৰ প্ৰবৰ্ত্তিত ধৰ্ম্মক সুকীয়া ধৰ্ম্ম এটা সাক্ষি
পেলাইছে। আন কোনোৱে পাতিছে যে পাতিছেই, সাহিত্য
সভাৰ সম্পাদক ৩শৰং চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰ
দেৱৰ চৰিত্ৰৰ পাতনিৰ ১২ আৰু ৪০ পৃষ্ঠাতো তাৰ উল্লেখ আছে।
সেই কিতাপৰ প্ৰতিবাদ আনে নহয় “নিমিত্ত মাত্ৰ শঙ্কৰ সজয়”ই হে
কৰিলে। তাৰ বাহিৰেও আপোনাৰ দৃষ্টি তলত দিয়া পুস্তিকা
আৰু প্ৰৱন্ধলৈ আকৰ্ষণ কৰা হল—

(১) ১৮৬২ শকৰ ৩য় বছৰ ১২শ সংখ্যা জয়ন্তিত প্ৰকাশ হোৱা
৪০০ বছৰীয়া সাহিত্যিক পৰিয়াল শীৰ্ষক প্ৰৱন্ধটি।

(২) নগাওঁৰ দিছিং সত্ৰৰ সদৌ স্বৰ্ণ বণিক সম্প্ৰদায়ৰ সমূহ
বাইজলৈ বিনীত নিবেদন।

(৩) ১৮৩৪ শকৰ ফাগুনৰ ৪র্থ বছৰৰ ৪র্থ সংখ্যা বাঁচীৰ শ্ৰীমহেশ্বৰ দেৱ বা বৰ আতা শীৰ্ষক প্ৰবন্ধ। তেখেতে পাল নামৰ বোৰা আৰু মৃদঙ্গ বাজনা অনা দেখে।

(৪) ৪র্থ বছৰ ৪র্থ সংখ্যা বাঁচীৰ কলাকটা সত্ৰ শীৰ্ষক প্ৰবন্ধ। তাত আছে আমি মহাপুৰুষ মাধৱ দেৱৰ স্থাপিত মহন্ত, এতেকে আমাৰ পুৰুষ সংহতি। শ্ৰীশ্ৰীগোপাল আতাৰ বংশ পৰিচয় দি নাতি হিচাবে কলাকটা সত্ৰৰ অধিকাৰ ৩যোগেশ্বৰ মহন্তই কোৱা।

এই বিলাক কথাই আমাক বেমজালি লগাইছে, আপুনি তাৰ স্থিৰ সিদ্ধান্ত এটা কৰিব। “নিমিত্ত মাত্ৰ” নগাওঁত জন্ম গ্ৰহণ কৰা শঙ্কৰদেৱ সত্য “বিয়াগোম” হে। এই সত্যৰ ওচৰত আপোনাৰ বংশধৰ দোৱা শবণ লিখক শ্ৰীধৰ্মকান্ত গোস্বামীয়ে জীৱন মৰণ পণ কৰি অনশন কৰিব লগাত পৰিছিল। উক্ত গোস্বামী দেৱৰ ১২১০ খৃষ্টাব্দৰ কিটালৈকে আপোনাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰা হল। (অসম সত্ৰ সঙ্ঘৰ স্বৰূপ পুস্তিকা ২০১৪ পৃষ্ঠা)।

শ্ৰীশ্ৰীমুক্ত গড়মূৰীয়া অধিকাৰে ৪২০১২১ শঙ্কৰদেৱ শূৰালকুটী অভিভাষণত ব্ৰাহ্মণ জাতিক পৰিত্যাগ কৰিবলৈ কোৱা কথা অমৃত্যুত পৰা কথাহে। তেখেতৰ জাতীয় লোকসকলে ধৰ্মৰ ফালে আওকাণ কৰাত সমাজ আওবাটে যোৱা দেখিহে তেখেতে তেনে কথা কব লগাত পৰিছিল। আজি ৪৫ শ বছৰৰ আগতে ব্ৰাহ্মণ অনন্ত কন্দলীয়ে দশম স্বৰূপ ভাগৱতৰ উপদেশত কি কৈছে শুনক।

শাস্ত্ৰ মাত্ৰ পঢ়ে মানে বোলাৱে পণ্ডিত। বাত্ৰি দিনে চাৰে চৰি ভকতি পণ্ডিত॥ আন সব কাৰ্য্যৰ নকৰে কিছু শুদ্ধি। মাধৱক নিমি আতি হত হৰে বুদ্ধি॥ ধন জন মাগুকেহে লাগি শাস্ত্ৰ পঢ়ে। যিটো মূলধন তাক সবে পৰিহৰে॥ দ্বিজ জাতি হুমা বেৰে

নকৰে ভকতি। চাওালতো কৰিয়া সেহিগে আত্মাঘাতি॥ হেন কথা শুনি এভো নিন্দে কোন কাজে। হাওি বাকি গলত মাথোক গৈয়া লাজে॥ জীৱন্ততে মৰা যেন নাহিকে চেতন। কৃষ্ণক এৰিয়া আন বস্তুক যতন॥ মইনা ভাটৌয়ে যেন ভাৰায় শাস্ত্ৰ। যুগুতি বোলাস্তে থমে গালি পাবে মাত্ৰ॥ হেন ব্ৰাহ্মণত কিছু নপুছিবা বোধ। গালি পাৰিলেও তাক নকৰিবা ক্ৰোধ॥ আপোনাৰ দোষে নষ্ট হৈবন্ত আপুনি। মৰাক মাৰয় আক দেখি আছে কোনি॥ অনন্ত কন্দলি কহে মাধৱ দাস। কৃষ্ণৰ চৰণে মাত্ৰ কৰিযো বিধাস॥

শ্ৰীশ্ৰীগড়মূৰীয়া সত্ৰাধিকাৰে দেশৰ হকে, সমাজৰ হকে, ধৰ্মৰ হকে যি কৰ্তব্যই দেখা দিয়ে তাত তেখেতে জ্ঞান প্ৰাণ দি লাগে; তাত তেখেতৰ কোনো স্বার্থ নাই। শাস্ত্ৰৰ বচন “মন্তব হেনসে হিয়া, আপোনাৰ প্ৰাণ দিয়া, পৰকেসে কৰে উপকাৰ।” তেখেতে পালন কৰিবলৈ যথাসাধ্য যত্ন কৰে। তেখেতে গাঁৱে ভূঁৱে গভা সমিতি পাতি প্ৰকৃত শাস্ত্ৰৰ মত বুজাবলৈ চেষ্টা কৰাত আনে ভয় খাবৰ কোনো কাৰণ নাই। যদি কোনোবাই কাৰোৱাক মিছা প্ৰবন্ধনা কৰি থৈছে বা কৰিবলৈ আগ বাঢ়িব খুজিছে তেওঁ বিলাকে ভয় কৰা স্বাভাৱিক। তেখেতৰ অন্তাত্ম কামৰ উল্লেখ উপবত কৰি অহা হৈছে।

যি শূদ্ৰ জাতিক স্থিতি শাস্ত্ৰ বিলাকে ৪র্থ জাতি (৫ম জাতি নাই) কৰি দ্বিজ সেৱাই তেওঁবিলাকৰ এক মাত্ৰ ধৰ্ম নিৰ্দ্ধাৰণ কৰি থৈছে সেই শূদ্ৰ জাতিৰ ভিতৰৰ পৰা মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱ অৱতাৰ হৈ ব্ৰাহ্মণাদি চাৰিও জাতিৰ গুণক হৈ শূদ্ৰৰ শূদ্ৰত্ব দূৰ কৰি গোসাই পাতি জীৱ তৰণৰ ভাৰ দিলে। পুনৰ সেই গোসাই জাতিয়ে

স্মৃতি শাস্ত্রই ধাৰ্য্য কৰি দিয়া বৰ্ণটো এবিধ নোৱাৰাত তেখেত সকলক সাধাৰণ লোকেই খেছ শূদিব বুলিব লাগিছে। তেনেহলত শ্ৰীশ্ৰীগড়মূৰীয়া গোসায়ে তেনে বুলিছিল যদিও তাত বিষাদ কথা বা আচৰিত হোৱা কোনো কাৰণ দেখা নাযায়। তেখেতৰ নিগাৰ্থিক মত বেকাকৈ সকলো গোসাই মহন্তই মানি লোৱা দেখা গৈছে। দেশৰ কাৰণে বুজ কৰি বাজদণ্ডত ফাটেক খটা লোক প্ৰায়শ্চিত্ত হব লাগে বুলি শ্ৰীশ্ৰীদক্ষিণ পটীয়া সত্ৰাধিকাৰে ১৮৪৫ শকত যি পুস্তিকা প্ৰকাশ কৰিলে কিমানক গুৰুৱে বা সমাজে পৰাচিত কৰাব পাৰিলে নাইবা তেওঁবিলাকক সমাজচ্যুত কৰাব পাৰিলে? গড়মূৰৰ মত হৈ সমাজত বৈ গল।

শ্ৰুতি স্মৃতি শাস্ত্ৰ বিনাকে অশৌচ নিৰামক কৰি চাৰিটি বৰ্ণ বা জাতি সাজি দিছে আৰু লগে লগে শূদ্ৰ জাতিটিক কৰ্ম্মৰ বা বেদৰ ওচৰ সীমালৈকো যাব দিয়া নাই। ১৮৬১ শকৰ ৯ পুহত ৬দক্ষিণ-পটীয়া গোসাইৰ প্ৰকাশিত সমালোচনাত এবিধ আয়বৰ্ত্তী শূদ্ৰৰ অশৌচ ১৫ দিন আৰু অন্যান্য অৰ্থাৎ অন্যান্যবৰ্ত্তী শূদ্ৰৰ অশৌচ পালন ৩০ দিন হব বুলি প্ৰচাৰ কৰিছে। পিচে ৩০ দিনীয়া অশৌচ পালন কৰা মহন্তসকল ওপৰোক্ত সমালোচনাৰ মতেনো কোন বিধৰ? তৈলপানী প্ৰভুৱে নিজে প্ৰকাশ কৰা পুস্তিকা সমালোচনা কৰি চালে দেখিব মাহেকীয়া অশৌচ পালন কৰা লোকসকল কেনেকুৱা অৰ্থাৎ শূদ্ৰ জাতিটো কিম্বত কিমাকাব। যি মন্ত্ৰৰ বচন উদ্ধৃত কৰি শূদ্ৰ জাতিৰ অশৌচ বিধান কৰিছে সেই মন্ত্ৰৰে ১০ ম অধ্যায় ১২২ ৰ পৰা ১২৬ বচন কেইটাত শূদ্ৰ জাতিক ক'ত থৈছে তাক এবাৰ প্ৰভুৱে চাব। তাৰ মন্ত্ৰ এয়ে নহয় নে যে শূদ্ৰই স্বৰ্গ লাভৰ অৰ্থে ব্ৰাহ্মণৰ সেৱা কৰিব।

ব্ৰাহ্মণ সোৱক হোৱাটোৱেই শূদ্ৰৰ নিশিষ্ট কৰ্ম্ম। ব্ৰাহ্মণে শূদ্ৰক বাবলৈ, ধাই এৰা ভাত. পিছিবলৈ ফটা কাপোৰ আৰু শুবলৈ ভগা-ছিগা শয্যা দিব আৰু ভিক্ষা দিলেও কুলাৰ আগৰ ধান চাউল দিব। শূদ্ৰৰ পাতেকো নাই সংস্কাৰো নাই ধৰ্ম্মতো অধিকাৰ নাই ইত্যাদি। পৰাশেও শূদ্ৰৰ এক মাত্ৰ ধৰ্ম্ম দ্বিজ সেৱা বুলি কৈছে। এতিয়া ভাবিব লগা কথা আউনী-আটীয় পত্ৰৰ পুস্তিকাত মন্ত্ৰ প্ৰমুখ্যে যি ১৫১৬ জন স্মৃতি কাৰকৰ বচনৰ বাখ্যা দিলে সেই বাখ্যা মতে মাহেকীয়া অশৌচ পালন কৰা শূদ্ৰ মহন্তসকল শাস্ত্ৰ অনুমোদিত ধন্ত শূদ্ৰ. কিয়নো তেওঁবিলাকে স্বধৰ্ম্ম পবিত্যাগ কৰি আয়বৰ্ত্তী শূদ্ৰত পৰিণত হবলৈকো আগ বঢ়া নাই অৰ্থাৎ শূদ্ৰ হৈ শূদ্ৰকে আজিও আকোৱালি ধৰি আছে। অৰ্থাৎ খাচ বা খেছ শূদ্ৰ হৈয়ে আছে। নাৰায়ণক নেৰায়ণ নাওবাক নেওবা বোলা প্ৰায় অসমীয়াৰ অভ্যাগ পুস্তিকা খনি প্ৰকাশ কৰি মহন্তদেৱে শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰ দেৱকো সেই শ্ৰেণীতে পেলাবলৈ প্ৰয়াস বাদ দিয়া নাই।

৪২৮ শঙ্কৰদত্ত গুৱালকুটীৰ মহাপুৰুষৰ জন্মোৎসৱ সভাপতি শ্ৰীশ্ৰীকমলাবাৰী সত্ৰাধিকাৰৰ অভিভাষণত লেখিছে—“নামধৰ্ম্মত জাতি ভেদ নাই সচা কিন্তু শ্ৰীযুত মোহন চন্দ্ৰ মহন্ত উকীল দেৱে কোৱাৰ দৰে ‘থাম ধৰ্ম্ম’ অৰ্থাৎ নামৰ প্ৰসাদ বা খোৱা পিয়া ধৰ্ম্মত জাত কুলাৰ বিচাৰ আছে।” মহন্ত দেৱক শুদিব পাৰিনে যে এই “থাম ধৰ্ম্ম”টি শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰদেৱ, মাধৱদেৱ, গোপাল আতা আদি পুৰুষসকলে পিচত আপোনালৈ পলেনে কি? মহাপুৰুষৰ দিনত কীৰ্ত্তন ঘৰত সদায় প্ৰসাদ দিয়া হয়। চাওসাইক প্ৰসাদ দিওঁতে ‘নামঘৰ নোসোমাবা’ বা খাওঁতে ‘চাওসাই বাহিবলৈ যোৱা

আমি প্রসাদ খাওঁ' এনে বুলি কোরা কোনোবাই ভাবিব
পাবিবনে? হৰি নামৰ প্রসাদৰ মাহাত্ম্য ব্ৰহ্ম পুৰাণত লিখিছে।
কীৰ্ত্তনৰ ওবেলা বৰ্ণনতো আছে, চাব যেন।

ত্ৰৈতা যুগত যেতিয়া শ্ৰুতি স্মৃতি বলবত আছিল তেতিয়া তপস্কা
কৰা অপবাদত ব্ৰাহ্মণ সকলে শূদ্ৰ বজা এজনক বামচন্দ্রৰ হতুৱাই বধ
কৰালে। এতিয়াও ভাৰতে স্বাধীনতা পাঠিছে যেতিয়া পাবে যদি
শ্ৰুতি স্মৃতি পুনৰ বলবৎ কৰিবলৈ পুলিছ বা সৈন্য লগাই দশাহ
অশৌচ পালন কৰা আৰু ফেৰল নাম কীৰ্ত্তনৰ দ্বাৰাই শ্রাদ্ধাদি
সম্পন্ন কৰা শূদ্ৰৰ বিলাকক ধ্বংস কৰাওক। তেওঁবিলাকে তালৈ
ভয় কৰা নাই। তেওঁবিলাকৰ শাস্ত্ৰ, নিষ্ঠা আৰু ধৰ্ম্ম-কৰ্ম্ম হৈছে—

এক খানি মাত্ৰ শাস্ত্ৰ নিষ্ঠা দৈৱকী নন্দনে কৈলা যাক

দেৱো এক মাত্ৰ দৈৱকী দেবীৰ স্মৃত।

দৈৱকী পুত্ৰৰ পদ সেৱা কৰ্ম্ম এহি মানে মাত্ৰ জানা

মন্ত্ৰো একমাত্ৰ তান নাম অদভূত ॥

তেওঁবিলাকে শ্ৰুতি স্মৃতিৰ বাক্য উল্লেখ্য নকৰি অৰ্থাৎ শূদ্ৰৰ কোনো
ধৰ্ম্ম কৰ্ম্মত অধিকাৰ নাই এই কথা মানি ধৰ্ম্মৰ শিবোমণি
'নামবস্তুত' আশ্ৰয় ক'বছে—সিদ্ধি অসিদ্ধি সেই পৰমপুৰুষৰ ওচৰত
কিন্তু ইফালে দেখা গৈছে ব্ৰাহ্মণ জাতিয়ে শ্ৰুতি স্মৃতি পৰিহাৰ কৰি
লোভাশতঃ শূদ্ৰ জাতিক নিঃশেষ কৰ্ম্ম কৰাই নিজেও অখণ্ড
পাপত পৰিছে আৰু শূদ্ৰ জাতিকো পেলাইছে। শূদ্ৰ জাতীয়
মহন্তসকলেও ভালকৈ ভাবি নাচাই, শাস্ত্ৰ বিচাৰ নকৰি নাম ধৰ্ম্ম
বস্তুৰ অসাবতা প্রতিপন্ন কৰিবৰ অভিপ্ৰায়ে বিসংহাদি পুস্তিকাদি
প্ৰণাৰ আৰু প্ৰকাশ কৰি শিষ্য সমাজত চাঞ্চল্যৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ

আগ বাঢ়িছে আৰু নিজেও দোষত পৰিছে। সত্য বস্তু নাম
ধৰ্ম্মক শুদ্ধ স্বৰূপে প্ৰকাশ কৰি শিষ্য প্ৰশিষ্য সকলোকে ধৰ্ম্ম জগতত
উন্নতি কৰিবলৈ উদগনি দিয়া জনক আন্দোলনকাৰী আৰু বাইজক
দোধোৰ মোদোৰত পেলোৱাৰ ওজা পাতিছে কিন্তু কোনে চেপাব
বুৰ একালে বান্ধি আন ফালে মোকোলাই ৰাখি বজাব নোৱাৰা
কথাৰ অৱতারণ কৰি সমাজত বিশৃঙ্খল ঘটাইছে বাইজে মন কৰি
চাব।

১৮৬১ শকত প্ৰকাশ কৰা শ্ৰীশ্ৰীদক্ষিণ-পটীয়া গোৰামীয়ে
সালোচনাত লেখিছে যে "দহ দিনীয়া অশৌচত প্ৰবৰ্ত্তা লোকৰ
অন্ন খালে মাহেকীয়া অশৌচ কৰা লোক বিধিবৎ প্ৰায়শ্চিত্ত হব
লাগিব।" অৰ্থাৎ মাহেকীয়া অশৌচ কৰা এজনে ১০ দিনীয়া
অশৌচ কৰা মোমায়েক বা দদায়েকৰ অন্ন খালে প্ৰায়শ্চিত্ত হব
লাগে। কিন্তু বেল জাহাজ বা হোটেলত অন্ন খোৱা, শূদ্ৰৰ
শ্রাদ্ধাদি কৰি মৃত শূদ্ৰৰলৈ উচৰ্গা কৰা খালি আৰু ভোজনৰ
অন্নৰ দ্বাৰাই প্ৰতিপালিত হোৱা, শূদ্ৰৰ ঘৰত বান্ধনি কাম কৰি
প্ৰবৰ্ত্তা ব্ৰাহ্মণ সকলৰ অৰ্থে কিবা প্ৰায়শ্চিত্তৰ বিধান প্ৰকাশ
ভাবে হৈছেনে?

আমি ভাবো যে এই অভিমত পুস্তিকা খনিয়ৈ দশাহ অশৌচ
পালন কৰা, হৰিনামেৰে অষ্টোষ্টি ক্ৰিয়া সমাপন কৰা 'যাঁলৈ বুলি
লেখা হৈছে সেইটো বাঘলৈ বুলি সিংহলৈ মৰাহে হৈছে।

ওপৰত কোৱা হৈছে যে পূৰ্বৰ ৪ট জাত শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰ দেৱৰ
দিনৰপৰা ২টা জাতত ধৰ্ম্ম সম্পৰ্কত পৰিণত হৈছে। গোমাই-
মহন্ত সকলৰ গুৰুভাৱ বহন কৰিবৰ শক্তি থাকক নাথাকক তেখেত
সকলৰ সতি সন্ততি আজিও গোমাই মহন্ত হৈয়ে আছে, ভকতো

ভকত হৈয়ে আছে। নাম ধৰ্ম বস্তুৰ মাহাত্ম্য বুজি মোক্ষৰ উপায়
কৰি লৈ বাজনিগ্ৰহ বা অন্যান্য কাৰণত পৰি আনবোৰ কৰ্ম
গৌন হিচাবে এৰা ধৰ্ম কৰি লোক প্ৰবৰ্ত্তিছিল। এতিয়া পুস্তিকা
ধনিয়ে সেই নাম ধৰ্ম বস্তুকো নৃসিংহ গোসাইৰ আৰু স্বয়ং ভগবান
শ্ৰীকৃষ্ণৰ হতুৱাই পেতাৰিত ভবোৱাই প্ৰেতকাৰ্য্যকে মোক্ষৰ জলন্ত
অধিনায়ক পাতি স্মৃতি বেদৰ মতে কৰ্মত অধিকাৰ নথকা শূদ্ৰ
জাতিক কৰ্মমार्গত প্ৰৱৰ্ত্তাবলৈ চেষ্টা কৰা দেখা গৈছে।

পুস্তিকাখনি পঢ়িলে বুজিব পাৰি এফালে যেনেকৈ শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰ
মাধৱক মহাপুৰুষ বুলিছে, আনফালে তেখেতসকলক প্ৰেত ক্ৰিয়াৰ
কৰ্ত্তা পাতি সৰ্ব্ব শূদ্ৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰূপৰা বিৰত কৰাই কিবা এটা
পাতিছে। সেই দৰেই কৰ্মমार्গত অধিকাৰ নথকা শূদ্ৰ জাতিক
পাতিছে। সেই দৰেই কৰ্মমार्গত প্ৰবৃত্ত কৰাই কিবা এটা পাতিছে।
শ্ৰীযুত মহন্ত দেৱৰ যোগে কৰ্মত প্ৰবৃত্ত কৰাই কিবা এটা পাতিছে।
লগতে মনু পৰাশৰ কিছুমান বচন দি আৰু আৱশ্যকীয় কিছুমান
বচন নিদি মহন্ত দেৱকো কিবা এটা পাতিছে। সেইদৰে স্মৃতি-
বেদৰ কিছুমান নিষিদ্ধ বচনলৈ আওকাণ কৰি শূদ্ৰ জাতিৰ ওপৰত
হস্তক্ষেপ কৰি লিখকো কিবা এটা হৈছে। মাত্ৰ হৰি কীৰ্ত্তনীয়া
সকলহে স্থিৰ হৈ আছে।

অৱশেষত জনোৱা হৈছে যেনেকৈ উক্ত গোসাই আৰু মহন্ত
সকল স্থান আৰু লক্ষ্যভেদ হৈয়ো শোভন্তি, ঠেহাল, উলুয়াল, মলুয়াল,
দিছিয়াল আদি বাপু সকল শোভন্তি সেই দৰেই দশাহ অশৌচ
পালনকাৰী নাম ধৰ্ম বস্তুক আশ্ৰয় কৰা কীৰ্ত্তনীয়া সকলো শোভন্তি।
কিয়নো শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰ দেৱ শ্ৰীশ্ৰীদামোদৰ দেৱ আদি বৈষ্ণৱ ধৰ্ম
প্ৰচাৰ কৰা গুৰুসকলে যেনেকৈ তেখেতসকলৰ পূৰ্ব পুৰুষে
আচৰণ কৰা শক্তি শৈব ধৰ্ম পৰিত্যাগ কৰিলে সেই দৰেই

বৰ্ত্তমানৰ কীৰ্ত্তনীয়া সকলেও তন্ত্ৰ মিশ্ৰিত তথাকথিত বৈষ্ণৱ
ধৰ্ম পৰিত্যাগ কৰি পূৰ্বত গুৰুৱে যি বাণী প্ৰচাৰ কৰি গৈছিল
সেই বাণী অনুসাৰে পবিত্ৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম আচৰণ কৰিবলৈ যত্নপৰ
হৈছে। ষষ্ঠতে পূৰ্ব পুৰুষৰ ধৰ্ম পৰিত্যাগ কৰা সকলে প্ৰচাৰ
কৰা ধৰ্মকে আজি প্ৰায় সকলো অগমীয়াই গ্ৰহণ কৰিছে।
পাৰ্থক্য কোনোৱে গছৰ গুৰিত ধৰিছে কোনোৱে লাথুটিকে ভৰি
বুলি ধৰিছে।

মৃত্যুৰ পিচত মৰ্ত্তবাসী কোন কলে যায় তাক কোনেও কৰ
নোৱাৰে। ষষ্ঠতে এনেবিলাক বাদামুবাদ মহাপুৰুষে লেখাৰ দৰে।

ঈশ স্বৰূপে হৰি সব ঘটে বৈঠহ
যেছন গগন বিয়াপি।

নিন্দাবাদ পৈশুণ্য হিংসা হৰি
তেবি কবোহো হামোপাপী ॥

প্ৰকাশকৰ নিবেদন

এই পুস্তিকাখনি কেইবা মাহৰ আগতে যুগুত কৰা হৈছিল। কিন্তু স্থানীয় ছাপাখানা কেউখন বিশেষ কামত লাগি থকা গুলে যথাসময়ত ছাপা কৰাব পৰা নহল। ছাপাখানাত ছাপা কৰিবৰ কাৰণে যোৱা নবেম্বৰ মাহৰ ২ তাৰিখেই দিয়া হৈছিল। বিশেষ ভাবে যত্ন কৰাৰ ফলত এতিয়া ছাপা হৈ ওলাইছে। পলম হৈ প্ৰকাশ হোৱা বাবে যেন, বাইজৰ আগ্ৰহ পুস্তিকা খনিৰ বাবে নকমে এয়ে প্ৰকাশকৰ নিবেদন।

বিনীত,

প্ৰকাশকদ্বয়